№ 292 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16.
טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אַדמיניסטראַציע 10047.

דינסטאג, ט"ו כּסלו תר"צ. | 17 grudnia 1929 r. | 22-טער יאָהרגאַנג.

מאָרגען 12 מיטאָג אַ זיצונג פון סיים

ב.ב.-דעפּוטאַטען דראָהען אויפצורייסען די זיצונג

בעראַטונג פון „צענטראַלעוו". — פאָרשטעהער פון ווירטשאַפטליכע קרייזען נישט איינגעלאַדען אין שלאָס

היינט די קאָנפערענץ מיט די פאָרשטעהער פון די סיים-קלובען ביים מלוכה-פּרעזידענט

מאָרגען אַ זיצונג פון סיים

וואַרשע, 16. (טעל.)

דער סיים-מאַרשאַלעק דאַשינסקי האָט צוגעשיקט אויף מאָרגען, מיטוואָך, 2 בייטאָג אַ זיצונג פון סיים. דער סדר היום נעמט אַרום דעם בודזשעט פּראָיעקט וועגען שטייערן פון שטאָטישע חנות און פּלעצער, וועגען ענדערן דעם סיים רעגולאַמען און וועגען דער פראַגע מיט אויסקלעבען אַ קאָמיסיע וועגען אויספאָרשען די געשעהענישען פון 31. אָקטאָבער.

דער ב. ב. קלוב דראָהט, אַז ער וועט די סיים-זיצונג אויפרייסען, וויל בעת אַ רע גורגנגס-קרזיס קען דער סיים זיך נישט צוגעפּקומען. דער סיים מאַרשאַלעק האָט זיך אָבער פאַר די דראָהונגען נישט אָפּגעשטעלט און גלייכצייטיג פאָרדערנט, אַז דער בעלאַגערונגס-צושטאַנד זאָל בעת דעם סיים-זיצונג ווייטער חל זיין.

בעראַטונג פון „צענטראַלעוו"

וואַרשע, 16. (טעל.)

באַלד דערויף וויל די פאָרשטעהער פון די סיים-קלובען האָבען בעקומען די נאָטענטלעכע אַנגלאַרונגען אויף דער פאָרעגן און שלאָס, האָט דער „צענטראַלעוו" אָפּגעהאַלטען אַ בעראַטונג. היות ווי מען וויים נישט, וואָס אויף דער פאָרעגן וועט געשען, האָט דער „צענטראַלעוו" נישט געקענט אָנעמען אַ שטעלונג. מען וועט נישט אָנגעלאַדען ווערען, ווי מען האָט פריהער געגלייכט, צו דער הייגטיגער קאָנפערענץ און שלאָס.

פאָרשט. פון ווירטשאַפטליכע קרייזען נישט איינגעלאַדען אין שלאָס.

וואַרשע, 16. (טעל.)

ווי עס ווייזט זיך אַרויס וועלען פאָרשטעהער פון די ווירטשאַפטליכע קרייזען נישט אָנגעלאַדען ווערען, ווי מען האָט פריהער געגלייכט, צו דער הייגטיגער קאָנפערענץ און שלאָס.

היינט די קאָנפערענץ אין שלאָס

וואַרשע, 16. (טעל.)

היינט 11 פאַרמיטאָג וועט פאָרקומען אין שלאָס די קאָנפערענץ מיט די פאָרשטעהער פון אַלע סיים-קלובען: פון „קאָלאָ" דעפּוט. דאָזמאַרסקי, פון די עגדעעס פּראָפ. רובאַרסקי, פון פּ. פּ. ס דעפּוט. נידזשאַלקאָווסקי, פון ב. ב. פּולק. סלאַוויק, פון „ווזוואָלעניע" רוג. פון פּיאַסט דעמבסקי, פון דער פּויערים-פּאַרטי דאָמבסקי, פון נ. פּ. ר לאָרזונג-סקי, פון נ. ד. לאַמשינסקי, פון די פראַקעס סמולוקאָווסקי.

דער היינטיגער טאָג

וועט ברענגען אַנ'אויפקלערונג פון דער סיטואַציע

וואַרשע, 16. (טעל.)

אין די פאָלגטיגע קרייזען האַלט מען, אַז דער הייגטיגער טאָג וועט ברענגען אַנ'אויפקלערונג פון דער סיטואַציע. מען און אויך אינבערצייגט, אַז שוואַלסקי וועט ווייטער זיין פּרעמיער.

פייערליכער גאָטעסדינסט אין וואַרשע

צו דער 7. יאָהרצייט פון פּרעזידענט נאַרוטאָוויטש

וואַרשע, 16. (טעל.)

הייגט און אין וואַרשע פאָרגעקומען אַ פייערליכער גאָטעסדינסט צו דער זיבעטער יאָהרצייט פון פּרעז. נאַרוטאָוויטש. צום גאָטעס-דינסט זענען געקומען אַלע גוסטאָרען, די מאַרשאַלקעס פון סיים און סענאַט די דעפּוטאַטען פון ב.ב. און אַ סך מיליטער לייט. מאַרשאַל פּילסודסקי און נעווען רעפּרעזענטירט דורך וויצע מיניסטער גענעראַל קאַנאַרזשעווסקי.

Panflavin w PASTYLKACH dla ochrony przed zapaleniem gardła i zaziębieniem. Do nabycia w aptekach

אנפיהרער פון כינעזישען אויפשטאַנד בעגעהען זעלבסטמאָרד.

נאַנקין, 16. (ספּ.)

סון זוואי, דער אָנפיהרער פון כינעזישען אויפשטאַנד, איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד.

נצחון פון ב. ב. ביי די וואהלען אין קאַטאָוויץ

קאַטאָוויץ, 16. (טעל.) דער רעזולטאַט פון די שטאָט-ראַט-וואַהלען אין קאַטאָוויץ איז פאָלגענדער:

דער נאַצ. קריסטליך ווירטשאַפטליכער בלאָק האָט בעקומען 12 מאַנדאַטען, דער רעגירונגס-בלאָק 13 מאַנדאַטען, פּ. פּ. ס. 3, נ. פּ. ר. 3, כ. ד. 15, קאָמוניסטען גאָרנישט. סך הכל האָבען פאָלאַקען בעקומען 57.27 פּראָצענט פון אַלע אָפּגעגעבענע שטימען און 34 מאַנדאַטען, דאַגעגען די דייטשען נאָר 40,21 פּראָצ. די פאָלאַקען האָבען אַזוי אַרום אַ מעהרהייט.

בילין, 16. (טעל.) פון דער אַלגעמיינער צאָהל 36 מאַנדאַטען האָבען פאָלאַקען בעקומען 9 מאַנדאַטען, יודען 6, דייטשען 4. רעגירונגס-בלאָק האָט בעקומען 12 מאַנדאַטען, די אָפּאָזיציאָנעלע פּאַרטייען 3.

קאַטאָוויץ, 16. (טעל.) דער רעזולטאַט פון די וואַהלען פון 25 וואַהלקרייזען איז פאָלגענדער: פאָלאַקען האָבען בעקומען 16,997 שטימען, דייטשען 11,793, יודען 981. פון די פּוילישע פּאַרטייען האָט די רעגירונגס-ליסטעס בעקומען 6,356 שטימען, קאַטוילישער פאָלקס-בלאָק 7,054, נ. פּ. ר. 1484, פּ. פּ. ס. 1,180, קיסטאָס 363, קאָמוניסטען 266.

13 יודישע מאַנדאַטען

ביי די שטאָט-ראַט-וואַהלען פון אויבער-שלעזיען

קאַטאָוויץ, 16. (טעל.)

אין די וואַהלען צו די אויבערשלעזישע שטאָט-ראַטען זענען דורכגעגאַנגען 13 יודען.

אין בולזיצער קרייז האָבען יודען בעקומען 6 מאַנדאַטען.

סיים-וואַהלען איז סאַנדאָמירער קרייז

וואַרשע, 16. (טעל.)

דער העכסטער טריבונאַל האָט געפּסלט די סיים-וואַהלען פון סאַנדאָמירער קרייז. לויט דער פאַרארדנונג פון אינערן-מיניסטער וועלען דאָרט בקרוב פאָרקומען נייע וואַהלען. צו די נייע וואַהלען זאָלען וועלען קיין נייע ליסטעס נישט אַרויס ווערען, נאָר די וואַהלען וועלען פאָרקומען לויט די אַלטע ליסטעס. דאָרטען נעהמען צו די וואַהלען „וויזוואָלעניע" און פּ. פּ. ס.

צוזאַמענפאַהר פון האַנדווערקער-קאַמערן איז וואַרשע.

וואַרשע, 16. (טעל.)

אין וואַרשע איז פאָרגעקומען אַ לאַנד-צוזאַמענפאַהר פון די האַנדווערקער קאַמערן. עס איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די וואַרשאָווער האַנדווערקער-קאַמער זאָל זיין די העכסטע האַנדווערקער קאַמער פון לאַנד און זי זאָל רעפּרעזענטירען די האַנדווערקער קאַמערן לגבי דער רעגירונג און לגבי די אַמטען.

אויסלענדישע קאָנסולען אויף דער סאַוו. כינעזישער גרעניץ

לאָנדאָן, 16 (ספּעצ.) די ענגלישע, פראַנצויזישע און אַמעריקאַנישע קאָנסולען אין כאַרבין זענען מיט אַ ספּעציעלען צוג געקומען אויף דער סאָוויעטיש-כינעזישער גרעניץ, כדי אַרומצורעדען מיט דער רוסישער מאַכט די פראַגע וועגען שוץ פאַר די אויסלענדער, וואָס געפינען זיך אויף די געגענדען, וואו עס געהען אָן די קריגס-אָפּעראַציעס.

בעת'ן דורכפאָהרען דאָס שטעטעל פּאַקאָטאָ האָבען די קאָנסולען דערזעהען דורכן פענסטער פון וואַגאָן אַ דעמאָנסטרירענדען חמון כינעזער, וואָס האָט אויף שפּיזען געטראָגען די אַראָפּגעהאַקטע קעפּ פון באַנדיטען און פּאַווטאַנפּעס.

געשטאָרבען אַ בעריהמטער רוסישער באַקטעריאָלאָג

מאָסקווא, 16. (ספּ.)

דאָ איז געשטאָרבען פּראָפעסאָר זאַבאַלאַטני, דער בעריהמטער באַקטעריאָלאָג לאָנ און פאָרזיצענדער פון דער אוקראַנישער וויסענשאַפטלעכער אַקאַדעמיע.

Dr. Ludwik Falk
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 10—12, 7—5 אָוועד.
28-07 נאָוואָראָם 7, טעל.

Zakłady Mechaniczne
„URSUS"
Sp. Akc. Warszawa, Skierniewicka 27/29
ברען-מאַטאַרען פון אַלע סיסטעמען פון 4—600 פערד מעכאַנישע פאַר מיהלען, עלעקטראָוניעס א. ז. וו.
אַרמאַטורען | גיסערייען
צו דאַמף, וואַסער און גאַז, ווי אויך ספּעצ. פאַר צוקער-פאַבריקען | פון אייזענוואַרג און האַלב-אייזען-מעטאַל
מאַקסימום פון פּראָדוקטיוויטעט ביי די מינימאַלסטע עקספּלאָאַטאַציע-קאָסטען.
◄ נינסטיגע צאָהלונגס-בעדינגונגען. ►

ארטיגירטע
ערציהערין
ווי אויך אַ פרעבליסטין קענען זיך זאַפאַרט מעלדען אין אַ געזעלשאַפטליכער אינסטיטוציע. אָפּערטען אָנצוגעבען אין אַדמיניסטראַציע פון „לאָדזער טאָגעבלאַט" אינטער „ערציהערין און פרעבליסטין". 8909

Dr. Wołkowyski
צעגיעלניאַנא 25
טעלעפאָן 126-87
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוועכע. אַלע-אַרט אַנאַליזען
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—2, און פון 6—9 אָוועד.
בעזונדער „אַרטע-זאַל פאַר פרויען.

אויסאַרבייטונג און פערקויף
פון די נייסטע פאַסאָנען
דאַמען- און מענער הייטען
ווי אויך נעהמע און צופאַסאָנירען
צו זעהר בילליגע פּרייזען!
H. APPEL, Łódź
ul. Piotrkowska 60.

Dr. M. Goldfarb
זאַוואַדזקא 18, טעל. 153-19
הויט-האָר און געשלעכטס-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 9—12 פאַרמיטאָג און פון 5—8 אָוועד.

Dr. med. H. Krauskopf
אַכושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
צעגעלניאַנא 45 טעל. 113-47
נעמט אָן פון 4 ביז 7 אין אָוועד.

Dr. A. Mazur
וויסכאַדניאַ 65, — טעל. 166-01
נעמט אָן פון 1.30—12.30 און 4—6 אָוועד.

לעזט, אַבאָנירט דאָס „לאָדזער טאָגעבלאַט"

דאָס רעכטסקאַנסולענטען-ביורא „Poljus"
אין לאָדז, פּיעטריקאָווער 34, פראָנט 1 שטאָק
טעל. 160.35
געלייטעט דורך קוואַליפיצירטע פאַכמענישע קרעפטען
ערלעדיגט: רעקורסען, אַדוואָקאַטיעס, קלוגזלעס, ביטעס צו דער אַדמיניסטראַטיווער און קאָמונאַלער מאַכט, ווי אויך ערלעדיגט געריכטס און מיליטער-ענינים, אָבמאַכען, סטאַטוטען, האַנדעלס-קאָרעספּאָנדענץ, איבערזעצונגען אין 6 שפּראַכען, ווי אויך אַדמיניסטראַציע פון הייזער און אַלערליי אויפטראָגען.
בעמ.: ס'ווערט אויך אויסגעקויפט פּאַטענטען דורכ'ן אויבינען ביורא.

אויסלענדישע קאָנסולען אויף דער סאַוו. כינעזישער גרעניץ

לאָנדאָן, 16 (ספּעצ.) די ענגלישע, פראַנצויזישע און אַמעריקאַנישע קאָנסולען אין כאַרבין זענען מיט אַ ספּעציעלען צוג געקומען אויף דער סאָוויעטיש-כינעזישער גרעניץ, כדי אַרומצורעדען מיט דער רוסישער מאַכט די פראַגע וועגען שוץ פאַר די אויסלענדער, וואָס געפינען זיך אויף די געגענדען, וואו עס געהען אָן די קריגס-אָפּעראַציעס.

בעת'ן דורכפאָהרען דאָס שטעטעל פּאַקאָטאָ האָבען די קאָנסולען דערזעהען דורכ'ן פענסטער פון וואַגאָן אַ דעמאָנסטרירענדען חמון כינעזער, וואָס האָט אויף שפּיזען געטראָגען די אַראָפּגעהאַקטע קעפּ פון באַנדיטען און פּאַווטאַנפּעס.

געשטאָרבען אַ בעריהמטער רוסישער באַקטעריאָלאָג

מאָסקווא, 16. (ספּ.)

דאָ איז געשטאָרבען פּראָפעסאָר זאַבאַלאַטני, דער בעריהמטער באַקטעריאָלאָג לאָנ און פאָרזיצענדער פון דער אוקראַנישער וויסענשאַפטלעכער אַקאַדעמיע.

יודן טארן איצט ניט בעטרעטן דאס ארט בית המקדש

ערקלערט הרב קוק מיט טרעהרען אין די אויגען פאר דער אויספארשונגס-קאמיסיע

די ארץ-ישראל-רעגירונג האט קאפיטולירט פאר מערדער, זאגט אדוו. האראוויץ

א"י קאן נאך אריינעמען 20 טויזענד עמיגראנטן א יאהר

ירושלים, 16. (טעלגר. יט"א) צום בעדויט וועגן דער אויספאר-שונג פון צמטוועלונגען מוטגליד פון דער ציונסמישער עקזעקוטיוו הופיען דורך דער אויספארשונגס-קאמיסיע, דארף נאך צוגעגעבען ווערען אט וואס:

די שמומונג אין געוואלדען שטארק אנגעשטרענגט, בעת דער אראבישער ארט. פילט האט גערעדט וועגען די הריגות אין חברון. ער לעגט פאר א ברוך פון ציונסמישען עקזעקוטיוו אין לאנדאן. אין דעם ברוך ווערט דערצעהלט, אז די אראבישע רוצחים האבען אין חברון

געשניטען געי.

העגר, פנים א. א. וו.

הופיען ערקלערט, אז דאס איז נושט אויבערנעטריבען, ווייל ער האט עס מיט ווענג אנגעגעבן אויגען געזעהן.

ארוו. פילט בעמוהט זיך אויפצוזיזען, אז דער ציונסמישער עקזעקוטיוו האט געשריבען דאס אלץ פון לויטער קלאנגען אין האט דאס מאטעריאל נושט אויסגעפארשט.

דער פארזיצער פון דער אויספאר-שונגס-קאמיסיע פרעגט, צי די אלץ פאר געוואר-דענע זאכען, די בעשריבענע גרוי זאמקייטען פון חברון זענען געשטוצט נושט אויף בלוין קלאנגען. הופיען אנט-פערט, אז נין.

ארוו. מערזמאן לעגט דאן פאר די פראקלאמאציע, וואס איז ארויסגעגעבען געווארען דורך לארד טשענסעלאר נאכ-דעם, ווי ער איז געקומען קיין א"י גאר די געשעהענישען. אין דער דאזיגער פראקלאמאציע ווערט בענוצט דער אויס דרוק:

„אונבעשרייבליכע ווילדקייט".

סער מערזמאן ווייזט אויך צוויי פא-מאראפישע אויפנאהמען פון יודישע חרוגים. די פאטאגראפיעס רופען ארויס אנ'ערשיטערונגען אנדרוק.

סער שאו וואונדערט זיך צו הערען דעגען די מארד-מאטען אין חברון, הגם דער עניין איז שוין אויסגעפארשט גע-ווארען דורך דער רעגירונג.

ס'קומט ווייטער צו

אנ'אויפגערעגטען וכוח

וועגען ברוך פון ציונסמישען עקזעקו-מוו אין די טעלעגראמען פון א"י צום עקזעקומוו. דער מוטגליד פון דער אויס-פארשונגס-קאמיסיע לעגט דאן פאר, אז דע רעגין זאל בעטראכט ווערען ערשט נאכ'ן דערהער פון ארוו. האראוויץ, ווייל דער האט די דאזיגע טעלעגראמען ארויסגעשוקט.

נאך א גאנצע רעה

שטורמישע אינצידענטען

ווערט ווייטער אויסגעהערט דער ערות הופיען, אבער שוין בלויז וועגען ווירט-שאפטליכע פראבלעמען. דער ערות זאגט, אז די אינצינגע אונצופרידענע אין א"י זעגען די גרויסע ערד-בעוועגונג, וועלכע זענען געווארען אויף-גע-לייגט אין לעצטען יאהר. אין דער לעצטער צייט זענען אויך פאר-קומען אין ווייטערן מאס אנגריפען אויף דער אויספארשונגס-קאמיסיע. דאס האט בעוויזען, אז הרב קוק האט

רעזיגנירט פון דער פריווילעגיע

אויסגעהערט צו ווערען פון זיך אין דער הים.

הרב קוק איז ארויסגעקומען אין גע-ריכט אין בעגלייטונג פון 3 שמשים, זיין סעקרעטאר אין זיין 2 בעגלייטער תל-מידים, אלע זענען זיי געווען אנגעטון אין מזרח-מלבושים, פרי

אפצוגעבן כבוד דעם חשוב'ען עדות

אין אין גערוכט ארין אויך געקומען הרב מאיר בערלין. נאכדעם ווי הרב קוק איז בעגריסט געווארען דורך דער קא-מיסיע, האט ער ערקלערט:

— אין דוויס, מיינע הערן, אז איהר האט געוואלט קומען צו מיר. איך האב אבער בעשלאסען צו קומען אהער, פרי אפצוגעבען כבוד דעם גערוכט. דער כהן-גדול אין אלען געקומען צו די שופטים, ווען זיי האבען אוהם געדופען.

פאר'ן אמת דארף מען זיך נישט שעהמען

אין נושט שרעקען זיך.

קיין אין יאר — זאגט הרב קוק — אין איצט נושט ערלויבט צו בעשרעען דאס ארט, אויף וועלכען עס איז געשטאנען דאס בית-המקדש אין וואו עס געלייגט זיך אויצט דער אמאר-מעמשעס. די אראבער האבען מורא, אזאן יודען זאלען נושט פערלאפען דעם מעמשעס; די יודען זענען אבער אויפערצייגט אין גלויבען, אז זיי וועלען

אויסגעלייזט ווערען דורך משיח'ז

אין דאס בית-המקדש ווערט זיין אפען פאר אלע.

הרב קוק רעדט ווייטער וועגען שולחן ערוך. וועגען יודישע מנה'נים צו זיצען תשעה-באב אויף דער ערד. די אראבער האבען נושט ערלויבט יום-כפור שופר צו בלאזען, הגם דאס איז א בעשטאנד-טייל פון די יודישע יום-כפור'דיגע תפילות. די הרבנות הראשית האט וועגען דעם נושט ציגעשטעלט קיין דאקו-מענטען צו מוסמער לוק, ווייל דאס איז אזוי זיכער און קלאר, און דאס וואלט געווען דאס זעלבע, ווי צו פערשטארקען דאס לוכט פון דער זון מיט א ליכטעל.

מיט טרעהרען איז די אויגען

רעדט ווייטער הרב קוק וועגען דעם, אז אלס אלמער, קראנקער מאן האט ער נושט געקענט תשעה באב געהן צום כותל בארוים, דערבייער ווייסט ער נוט געגען, וואס דארט איז פארגעקומען. ער-רעדט אבער נעגוי וועגען די אראבישע געקלובען אויעקצוגעהן אין דער רבנות דראשית, איז הרב קוק אלטן געקומען אין לאקאל פון דער אויספארשונגס-קאמיסיע. דאס האט בעווייזען, אז הרב קוק האט

געשענדעט געווארען ספרי-תורות

מיט א צומערדיגע שטימע זאגט הרב קוק:

עס איז אמאל געווען אנ'ענגלישער קענינג, וועלכער האט אויפערגעזעצט די תורה, אין איצט ווערט אויף די הייליגע ערטער די תורה געשענדעט אין געלעס-טערט.

הרב קוק לעגט דאן א

ברית פון מוסולמענישען ראט וואו יודען ווערען געדראהט מיט קאנסעסיוענצען.

אויב זיי וועלען קומען צום כותל. הרב קוק זאגט, אז דעם דאזיגען ברוך האט ער געווייזען משענסעלאר'ן און לוק'ן, אין וויל אזהם אויך פארשטעלען דער אויס-פארשונגס-קאמיסיע. הרב קוק עגדינגט זיינע ערקלערונגען, אז עס דארף אונבע-דינגט קומען צו

אנ'אויסגלייך בנוגע דעם כותל

די ערקלערונגען פון הרב קוק האב-בען איבערגעלאזען א פרייגדלוכע שטי-מונג, וועלכע האט זיך גלייך געגערט, ווען עס האט זיך אנגעהויבען דער פער-הער פון ארוו. האראוויץ.

* * *

ירושלים, 16. (טעלגר. יט"א)

דער ערות ארוו. האראוויץ איז געגע-ריקא — האט פראגע. פראנק גארוון רעפערירט וועגען א מין גומערוס-קלוי-זום, וואס האט זיך געשאפען פאר יודי-שע שולען, אין די צאהל אויפגעגעבען מע דיצען-הויכשולען.

בעזונדערס גרויס זענען די שווערינ-קייטען פאר די יודישע סטודענטען אין ניו-יארק. פון א ניו-יארקער שולע, אין וועלכער עס האבען געלערנט 30% יודי-שע שולער, איז די צאהל אויפגעגעבען אין די מעדיצין הויך-שולען אין די לעצ-טע

עדות אויפגעהאלטען עטליכע שעה.

ארוו. פרידו האט זיך בעמוהט אפצו-שוואכען די שווערע בעשולדיגונגען, ווייל בע אדוו. האראוויץ האט אין זיינע מע-לעגראמען געווארפען אויף דער א"י דע-גורונג.

האראוויץ האט ערקלערט, אז ער אלס אנגלישער בירגער האט געמוזט אפגע-בען דאס געווהר גאר דערפאר,

ווייל ער איז א יוד.

ער האט געגען דעם פראטעסטורט און ער פראטעסטורט אויך אויצט. זיינט דער רעסטאוראציע פון די יודען אין ענ-לאנד, זאגט דער ערות, אין נאך אזא שענדליכער פאל אין ענגלאנד נושט פאר געקומען. דער ערות לעגט-פאר די אויפרופען פון לארד טשענסעלאר אין לוק'ן אין זאגט, אז

די רעגירונג האט קאפיטולירט פאר מערדער.

די רעגירונג האט שטוואפענט די יודען אין וועגען דעם נושט מומעטטיל-די יודישע „אגיגי", הגם זי איז א רעכט-ליכע קערפערשאפט, וועלכע אין אנער-קענט דורך דער צענטראלער ענגלישער רעגירונג. דער פערהער פון דאזיגען ערות דויעט נאך.

—0—

אפעלאציע-געריכט בעשטעטיגט דעם אורטייל איבער א מיטגליד פונ'ם אראבישען עקזעקוטיוו

ירושלים, 16. (טעלעגר. דורך יט"א) דאס אפעלאציע-געריכט האט בע-טראכט די אפעלאציע פון סאלים-אבדיל-ראכערען, א מיטגליד פון דער אראבישע עקזעקוטיוו און אנדערע אראבער, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין העצען געגען יודען. אין דער ערשטער אינסטאנץ זענען זיי בעשטראפט געווארען אויף 8 חדשים תפיסה. דאס אפעלאציע-געריכט האט דעם פסק-דין בעשטעטיגט.

די הכנסות פון קרן קימת פערבעסערו זיך

ירושלים, 16 (טעלעגר. דורך יט"א) דאס צענטראל-ביורא פון קרן-קימת האט מערעפענטליכט א בעריכט וועגען די הכנסות פון די חדשים אקטאבער און נא-ווענבער. די איינקונפט בעטראגט 278,600 פונט, דאס הייסט מיט 55 פראצענט מעהר, ווי אין די זעלבע חדשים אין יאהר 1928.

100-יעהריגער יובילעאום

פון א פראנצויזישען חדש-זשורנאל

פאריז, 16 (ספעצ.) די 100-יעהריגע יובילעאום פייערונג פון חדש-זשורנאל „רעווי דע דעי מאנד" איז אין דער סארבאנע געפייערט געווארען אין דער אנווע-זענהייט פון מלוכה-פרעזידענט דימארג, דיפלאמאטישען קארפוס און דער גייסטיגער עליטע פון פאריז. אין נאמען פון פוילען האט גערעדט פראפעסאר זיגמונט זאלעסקי.

„נומערוס קלאוזוס" פאר יוד. סטודענטען

אין די אמעריקאנער מעדיצין-הויכשולען

ניו-יארק (יטא) אויף א זייטינג פון קאמיטעט פון רעלוגיעזען ראט אין אמע-ריקא — האט פראפ. פרענק גארוון רעפערירט וועגען א מין נומערוס-קלוי-זום, וואס האט זיך געשאפען פאר יודי-שע סטודענטען אין די אמעריקאנער מע דיצין-הויכשולען.

בעזונדערס גרויס זענען די שווערינ-קייטען פאר די יודישע סטודענטען אין ניו-יארק. פון א ניו-יארקער שולע, אין וועלכער עס האבען געלערנט 30% יודי-שע שולער, איז די צאהל אויפגעגעבען אין די מעדיצין הויך-שולען אין די אמעריקאנער מע דיצין-הויכשולען.

מע 5 יאהר פערר פערקלענערט געווארען אין אין געפאלען פון 68 אויף 42 פראצ. אין יאהר 1928 אין קיין אינצינגער יאר נושט אויפגענומען געווארען אין דער בעסטער מערצין הויכשולע אין ניו-יארק. אין דער צייט ווען די צאהל יודי-שע אבסאלוטנטען ווערט אלס גרעסער, איז די צאהל אויפגענומענע אלס קלע-נער.

יעדער פרייהייטס-ליבענדער אמעריק-נער—האט פערענדיגט זיין רעדע פראפ. גארוון — מיז ארויסטרעטען געגען די דאזיגע טריעריגע ערשיינונג.

נייע פליטה'ס

(§) די האנדעלס אפטייליגג בייט לארזער קרייז-געריכט האט אויף זיין זי-צונג פון 10. ד. ח. בעשלאסן דעם ענין פון דער פורמע מ. מרקיזווימש, פער-קויף פון דאמען-קאפעפצייע אויף פיע-טריקאווער 20. דער ענין איז בעטראכט געווארען אויף דער פארדערונג פון דער פורמע מ. הענדעלעס, וואס האט א גרע-סערע צאהל פראטעסטורטע וועקסלען פון גורקיזווימש'ן. דאס געריכט האט דער פורמע גורקיזווימש ערקלערט א „אויפארלאשמש" און גורקיזווימש'ן גו-פא בעשלאסען צו ארעסטירען.

* * *

איף דער זעלבער זיצונג זענען אויך ערקלערט געווארען „אויפארלאשמש'ן די פורמעס: „ווקטאריא עמוליא און זונ-מיגס ווין" פון 6-מען שערפיען גאס 100 אויף דער פארערונג פון דער פורמע שולדץ פאלודניאווא 65; דער פורמע בער שפולבערג פון ציגעל גאס 55 אויף דער פארערונג פון דער פורמע שאפא-וואל פישטריקאווער 144; און אויף אינ-אינגער בקשה דער פורמע בערטי הארד און זראלף וועל אהרן בלומענ-פעלד א גאלאגטעריע סקלאר אויף קאט סטאנטינער 13.

—0—

די ארבייטס-בעדינגונגען אין דער לאדזער טעקסטיל-אינדוסטריע

ווערען בעטראכט איז אינטערנאציאנאלען ארבייטס-ביוראָ

(וו) די אפטע אנקלאגעס פון די לאָ-דזער וועבער צום ארבייטס-אינספעקטאר געגען די ארבייטס-בעדינגונגען אין דער לאדזער טעקסטיל-אינדוסטריע האבען שוין אנגעשפארט צום הויפט-אינספעק-טאריאט אין וואַרשאָ, וועלכער האט זיך געווענדעט צום אינטערנאציאנאלען אר-בייטס-ביוראָ וועגען די בערעכטיגונגען פון די טעקסטיל-ארבייטער אין אנדערע לענ-דער אין אינטערעסע. אויפ'ן סמך פון די צוגעשיקטע אינפארמאציעס פון אינטער-נאציאנאלען ארבייטס-ביוראָ וועט דער וואַרשאָווער הויפט-אינספעקטאריאט אויסארבייטען א פראָיעקט וועגען דעם ענין.

* * *

(§) דער לאנד-פערבאנד פון דער טעק-סטיל-אינדוסטריע בעראט זיך אויצט וועגען די פארערונגען פון די ארבייטער. נאך די הענטיגע וואך וועלען זיי שיקען אנ'ענטפער צום טעקסטיל-קלאסען-פער-אין.

צוזאמענשטויסען צווישן סאציאליסטן און „היימוועהר".

ווינען, 16. (ספ.) אין אינגיגע ערטער וועגען הייגט פאר-קומען צוזאמענשטויסען צווישען סאָ-ציאליסטען און „היימוועהר"-לייט.

א גרויסער שטורם.

אטען, 16. (ספ.) כנ די ברעגעס פון גריכענלאנד בישע-וועט א געוואלטיגער שטורם

—0—

א גרויסער מעטעאר.

ריגא, 16. (ספ.) „וויעטשערניעיא מאסקווא" טעלט מיט, אז אויפ'ן חאלב-אינזעל קאמטשאטקא, אין ראיאָן פון טייך פאל, איז אראפגע-פאלען א גרויסער מעטעאר, וואס האט דער'הרג'עט 130 רענדיערן. אין דער שטאט, וואו דער מעטעאר איז זאראפגע-פאלען, האט זיך געבילדעט א גרויסע אוערע.

—=—

ים-רויבער בעפאלן א כינעזישע שיף

לאנדאן, 16. (ספ.) לויט ווי מען מעלדעט פון פעקין, איז געבען פארט טשי-פו די שיף „קאמא-מארו" בעפאלען געווארען פון ים-רויבער ווי קאפיטאן פון דער שיף איז דער הרג'עט געווארען. די פיראטען האבען פערשלעפט 6 בעקאנטע כינעזישע בור-גער. וואס האבען זיך געפונען אויף דער שיף און פארערן פון 100 טויזענד דאלאר אויסקויף-געלד. צווישען אנד. איז ארטנגעפאלען אין די הענד פון די פיראט-מען דער ברודער פון כינעזישען פרעמ-ער פאן-פו, וואס איז געפאהרען קיין שאנגאי האבענדיג בי זיך א סך געלד.

ספעציעלע ארטעלען פון רעכטלאזע יודען

וועט ערלויבען ארגאניזירען די סאוויעט-רעגירונג

מאסקווא (יטא) די סאוויעטישע רעגירונג וועט ערלויבען צו ארגאניזירען ספעציעלע ארטעלען פון רעכטלאזע יו-דישע האנדווערקער. די דאזיגע ארטע-לען, וואס וועלען ארומנעמען אלע רעק-לאסירטע יודען, וועלכע זענען בעזייטיגט געווארען פון אנדערע ארטעלען אלס גע-וועזענע העגדלער, וועלען קענען ארגא-ניזירט ווערען בלויז אונטער דעם בעדינג, אז דער „ארט", ארבעט אנ'אנדערע אויס לענדישע הולפס-ארגאניזאציע, וועט זיי בעזארגען מיט רויה-מאטעריאלען. פון די רעגירונגס-קאפערמאטען וועלען זיי קיין רויה-מאטעריאלען נושט בעקו-מען.

דער בעשלוס אויסצוטיילען געוועזע-נע הענדלער און בעזונדערע ארטעלען אין פון אויסערגעוועגלוכער וויכטיגקייט פאר א גרויסער צאהל יודען און ראַ-מען-פערבאנד. די דאזיגע ביי ארטעלען, וואס דער „ארט" וועט דערפון פאר זיי צושטעלען רויה-מאטעריאלען, וועלען גע-בען א מעגליכקייט מויזענדער דעקלא-טירטע יודען, ערשטענס — אנצוהאלטען זייער רעכט אלס האנדווערקער און בלייב-בען אין זייערע וואוינונגען, צווייטענס — נושט זיין ארבייטסלאָז, און דריטענס — נושט זיין אפהענגיג פון די רענטגענס-קאָאָפעראטיוען, וועלכע געבען ארבייט בלויז אזעלכע האנדווערקער, וואס האבען רעכט אזעלכע הענדווערקער, וואס זענען אמאל געווען העגדלער.

—0—

קאנפערענץ פון ישיבות איז מעזריטש

מעזריטש, (טעלענר. יט"א) דאָ איז געעפענט געווארען דער צוואמענ-פאהר פון 30 ישיבות „בית יוסף". דער צוזאמענגעקאהר וועט דויערען 8 טעג. ס'זע-נען אנווענענד 100 דעלעגאטען פון פוילען און אויסלאנד. ס'וועגען אנגענומען גע-ווארען רעזאלוציעס וועגען עפענען נייע ישיבות. עס איז אויך פארגעקומען די פייערליכקייט פון לעגען א גרונד-שטיין אונטער'ן בנין פאר דער ישיבת „בית יוסף" אין מעזריטש.

די טעלעפאן-נומערן
פון „לאדזער טאגעבלאט"
זענען איצט
10057 ,10047

די שענסטע זייגערס אין דער וועלט

TAVANNES WATCH Co.

TAVANNES זיינען די נייחמע מאדע פון זייגערס, און ניט קיין מאדערנע זייגערס

צו בעקומען אין אלע בעסערע זייגער-מאכער-געשעפטען

נארמירען דעם האנדעל
מיט טעקסטיל-סחורות
איז אקטועל אין די לאדזער סוחר'ישע ספערען
פרייז-אונטערשיר צווישען מזומן און וועקסלען מוז פערקלענערט ווערען.

(ס) דער אלגעמיינער עקאנאמישער קריזיס און א צרת-רבים, וואס דריקט יעדען אהן אויסנאהם. די סוחרישע און אינדוסטריעלע קרייזען זוכען מוטלען, ווי עס איז צו בעפרעגען זיך פון די טרויעריגע ערשיינונגען, וואס בעגלייטען דעם קריזיס.

און די סוחר'ישע ספערען איז אזא זער שטאט האט מען לעצטענס געגומען זוכען מוטלען צו בעזייטיגען דעם אויסערגעוועגלוך-דריקענדיגען צאט, וואס עס האט זיך אנגעשטעלט און הורט האנדעל מיט טעקסטיל-סחורות, וועלכע ווערען פערקויפט מיט א פרייז-אונטער-שיד צווישען מזומן און וועקסל-קרעדיט פון 20—85 פראצענט. מען בעקלאגט זיך אויף דעם גרויסען-דיפערענץ, וואס ווירקט פערגיכטענד אויף די רעיעלע סוחרים, וועלכע קאנען צוליב דעם נישט אויסהאלטען די קאנקורענץ און ווערען דערפיהרט צו ראנין. דעם סיסטעם פון נעמען דעם גרויסען פרייז-אונטערשיד און אזא טאט, אז דער אונטערשיד צווישען מזומן-פרייז און וועקסל-פרייז נישט זיין צו גרויס און ממילא נישט האבען א שווערע ווירקונג אויפ'ן סוחר, וועלכער דארף קאנען אויסהאלטען די קאנקורענץ.

דער ענין איז שוין דשבאמורט געווארען און דער פינאנץ-קאמיסיע בי דער האנדעלס-קאמער. ווענען דער זעלבער אנגעלעגענהייט פון נארמירען דעם טעקסטיל-האנדעל ווערט צולוב נישט פון דער געזעהענע ספות אפגעלעגט. די נאהענט-כטיג פארלעזונג (שבת) וועט זיין פון ד"ר פ. פרידמאן איבער די יודען און פולען.

פארלעזונג וועגען שווינדזוכט.

(מ) פרוי דאקטאר אנגא מארגאלים וועט הייגטיגען דאנערשטאג 7 אוועד האלטען אין לאקאל פון דער שטאטישער סעקציע צו בעקעמפען שווינדזוכט (נא-רומאוויטש נאס 30) א רעפעראט ווענען „פערהיטונגס-אומפגאנגען געגען שווינדזוכט בי קינדער".

אנשטעקענדע קראנקהייטען אין לאדז.

(מ) די געזונדהייטס-אפטיילונג בי מאגיסטראט האט אין פערגאנגענער וואך פערצייכנט 195 פאלע פון אנ-שטעקענדיגע קראנקהייטען (אין דער פאר לעצטער וואך 202 פאלען).

נייע גמילת-חסידים-קאסע אין לאדז.

אונטער'ן פארזיץ פון פרעזעס יוסף בלשאנאווימש אין זאמאנ אוועד פאר-נעקומען אין אומגעגעס לאקאל אויף ב-מ הויפט-פלאץ 3 די פטערליכע ערעפנונג פון א גמילת-חסדים קאסע בי דער שטאטישער חברה „גושאי חממה". צו דער פטערונג האט זיך פערזאמלט א גרויסער עולם. אויפ'ן ארט זענען ארויס-גענעבען געווארען די ערשטע הלואות פון 50 ביז 300 זל. די הלואות ווערען ארויסגעגעבען פאר גוטסבעדערפטיגע אן פראצענט. אויסצאהלען אין 20 יעד-כטיגע ראטען.

פאלקס-אוניווערזיטעט בי דער ציון. ארגאניזאציע

די הייגטיגע פארלעזונג פון אנזש. ז. זשעלובסקי ווערט צולוב נישט פאראויס-געזעהענע ספות אפגעלעגט. די נאהענט-כטיג פארלעזונג (שבת) וועט זיין פון ד"ר פ. פרידמאן איבער די יודען און פולען.

פארלעזונג וועגען שווינדזוכט.

(מ) פרוי דאקטאר אנגא מארגאלים וועט הייגטיגען דאנערשטאג 7 אוועד האלטען אין לאקאל פון דער שטאטישער סעקציע צו בעקעמפען שווינדזוכט (נא-רומאוויטש נאס 30) א רעפעראט ווענען „פערהיטונגס-אומפגאנגען געגען שווינדזוכט בי קינדער".

אנשטעקענדע קראנקהייטען אין לאדז.

(מ) די געזונדהייטס-אפטיילונג בי מאגיסטראט האט אין פערגאנגענער וואך פערצייכנט 195 פאלע פון אנ-שטעקענדיגע קראנקהייטען (אין דער פאר לעצטער וואך 202 פאלען).

פאלקס-אוניווערזיטעט בי דער ציון. ארגאניזאציע

די הייגטיגע פארלעזונג פון אנזש. ז. זשעלובסקי ווערט צולוב נישט פאראויס-געזעהענע ספות אפגעלעגט. די נאהענט-כטיג פארלעזונג (שבת) וועט זיין פון ד"ר פ. פרידמאן איבער די יודען און פולען.

פארלעזונג וועגען שווינדזוכט.

(מ) פרוי דאקטאר אנגא מארגאלים וועט הייגטיגען דאנערשטאג 7 אוועד האלטען אין לאקאל פון דער שטאטישער סעקציע צו בעקעמפען שווינדזוכט (נא-רומאוויטש נאס 30) א רעפעראט ווענען „פערהיטונגס-אומפגאנגען געגען שווינדזוכט בי קינדער".

אנשטעקענדע קראנקהייטען אין לאדז.

(מ) די געזונדהייטס-אפטיילונג בי מאגיסטראט האט אין פערגאנגענער וואך פערצייכנט 195 פאלע פון אנ-שטעקענדיגע קראנקהייטען (אין דער פאר לעצטער וואך 202 פאלען).

שפראך-קורסען פאר עמיגראנטען
פון שפאניש. פארטוגעזיש און ענגליש.

די לאדזער אפטיילונג פון דער יודי-שער עמיגראציע „געזעלשאפט „יעאס" האט בעשלאסען צו עפענען אין אונזער שטאט אוועד-קורסען פאר עמיגראנטען, וואס פאהרען מעבר לים. אויף די קורס-סען וועט געלערנט ווערען שפאניש, פאר מיגעזיש און ענגליש. עס זענען שוין אנ-גאשוירט געווארען די גענשפרעכענדע לעהרער. דער אפצאהל וועט זיין א מינימ-מאלער. אנגעשריבענען קומען פאר מעג-ליך פון 10—2 אין ביורא פון „יעאס" פערוויקאווער (10).

דרייסטער אנפאל אויף דער דיריעק-טאריו פון לאדזער מענאזשעריע.

אינגעגטרעטענע באנדיטען האבען זיך אויף דער לעצטער זוצונג פון ציונס-טישען קאמיטעט, און אין הסכם מיט מאראנגראף ד. פונקט 11 פון דער וואהל-ארדינאציע צום ציונסטישען לאנד-צו-זאמענפאהר בעשטימט געווארען די וואהל-קאמיסיע, וועלכע דארף אדרעס פונהרען די וואהלען אין לאדז. אין דער קאמיסיע נעהען ארבען די ה"ה: לאיזנוק אלעקסאנדער יאעל, ד. סאלאמאן אין סטרעמענט א. בראוערמאן, פערטרעטער: א. שפורא, א. קאצבערג און אבערבוים. אויף דער זיצונג פון דער וואהל-קאמי-סיע אין געוועהלט געווארען אלס פאר-זיצער לאזונוק יאעל. סעקרעטאר — א. שפורא.

לויט'ן וואהל-רעגולאמען האבען וואהל-אין חברות פון דער ציונסטישע אר-גאניזאציע אין פולען. וועלכע דאבען פארמעלע מיטגלידר-פארטעי (ארויס-גע-געבען פון צ. ק.) פאר'ן יאהר 1929 פא-סיווים וואהל-רעכט (אויסגעוועהלט צו ווערען אלס דעלעגאט). קאנען האבען נאר די חברים, וועלכע צאהלען פאי'ן „קרן היסוד". די וואהלען זענען 5-טאג-לאנג. לויט די צאהל רעגיסטרירטע מיט-גלידער האט לאדז דאס רעכט צו שיקען צום צוזאמענפאהר 14 דעלעגאטען (אויף 1217 פערעגיסטרירטע מיטגלי-דער. יעדע קאנדידאטען ווערען, וואס וועט ארייגעגעבען לוסטע. דעם צווייטען טאג — א רעמיס, און דעם דריטען טאג — א ענגלענדער.

אויף ווי ווייט מעדאקס האט זיך אויס-געלאכט פון דעם, וואס כען זולט אזוי אויבער גאנץ רוסלאנד, קען מען זיך פאר-זיך שטעלען פון דעם. וואס בזיט מען האט זיך אומעטום נאך איהם יא אנט. אין ער פראנק און פרעי געטמען מאסקווע און זיך דארטען געזען מיט זיינע שוועסטער און ברודער און מיט זיי-נע פרענד.

אין פונקט אין יענער צייט האט מע-דאקס פון אדעס אנגעשריבען א ברוף צום צאר אלען (דעם 30. מאי 1828). אין דעם ברוף האט ער דעם צאר ר'עשרי-בען, אז ער אין אין אדעס און ער הייט דעם קיסר, אז מען זאל אויהם ארייגע-מען אין דער מאלדאוויטשער ארמעע, ווייל עס נעהם אויהם אויפאך אויס דאס חיות צו דינען דעם פאטערלאנד...

ניקאלאי דער ערשטער האט אין דעם געזעהען א חוזק אויבער זיך א'ון. האט כען אלין נישט געקענט. ווייל א דאנק דעם, וואס ער האט געזעהן אזוי פיל אינטערעסאנטע שפראכען. אין ער אין טאג געווען א פראצעס. דעם צווייטען טאג — א רעמיס, און דעם דריטען טאג — א ענגלענדער.

אויף ווי ווייט מעדאקס האט זיך אויס-געלאכט פון דעם, וואס כען זולט אויבער גאנץ רוסלאנד, קען מען זיך פאר-זיך שטעלען פון דעם. וואס בזיט מען האט זיך אומעטום נאך איהם יא אנט. אין ער פראנק און פרעי געטמען מאסקווע און זיך דארטען געזען מיט זיינע שוועסטער און ברודער און מיט ז

לאדזער טאגעבלאט

לודזער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אָוונד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 10057. אדמיניסטראציע 100.47

מען מוז רעפארמירען דעם שטייער-סיסטעם

דאס איז נישט קיין „פערברעך לגבי דער מלוכה" אויך אין איצטיגען מאמענט.

II.

עס אנטערלויגט נישט קיין שום ספק, אז אינזער שטייערן-סיסטעם איז גרונט-אויס פעהלערהאפט און אונערעכט, אז ד"ר שטייער-בעלאסטונגען פון די פראדוקטן-וחסמע און טעזנסטע ארטיקלן און זעהר א הויכע, און אין פערגלייך מיט די מערב-מלוכות פאלט דאס אויס פאר אונז זעהר אונגונסטיג. נאך עטלעכע יאהר קאמף וועגן רעפארמירען די שטייערן, האבען מיר שוין ענדליך דערפיהרט דערצו, אז בי יעדער נע־לעגענהייט זעגען אונזערע מענטשען אויף די מורה אויף די פעהלערן און אויף דער נישט־יושר-דיגקייט פונ'ם שטייערן סיסטעם.

מורה זעגען דאס, אבער פערפליכטען זיך צו עפעס, ווילען זיי נישט. יעדעס מאל, ווען עס טרעפט זיך נאך איא מיניסטעריעלע דרשה עפעס א געלעגענהייט ארויסצוצוהען פראקטישע קאנסעקווענ־צען — זעהן מיר תיכף אנ'ענדערונג פון פראגס. אזא געלעגענהייט איז, לכשל, געווען בי דער ערשטער זיצונג פון דער איצטיגער סיים-סעסיע בים עפענען די בודזשעט-דעבאטע און אט ווען דער פינאנץ-מיניסטער „מאטשעווסקי האט געזאגט:

„איהר, מיינע הערען.. איהר קענט זייערע חסרונות (פון די שטייערן-געזעצען) בלי ספק בעסער פון מיר, אבער טראץ דעם, ווען דאס אויסטויגע סיסטעם שעדיגט זעהר פיל דאס ווירט־שאפטליכע לעבען — בין איך אבער דאך און דער מיינונג, אז א גרויסע שטייער-רעפארם, ווען וואלט דורכגע־פיהרט געווארען און דער איצטיגער ס־מיצעציע, וואלט נאך הגדעט מאל מעהר געשעדיגט אונזער ווירטשאפט".

צוזייטיגע אויסבעסערונגען מיינען מיר מאלען, די אויגען-רעסערץ חסרונות מו־זען מיר בעזייטיגען אבער זעהר פעמע־ליך און זעהר פארזיכטיג, מעגליך, אז עס זענען אויך בעקאנט די פראיעקטען, ווען די האנדעלס-קאמער, אז דאס געשיקט צו די פארלאמענט. אט דאס איז דער מאקסימום פון די הנחות, ווען אזר האב אויצט געהאלטען פאר מעגליך.

יעדער ברייטער פראגראם פון שטייער רעפארמען, אפילו דער לאקונישסטער און יושר'דיגסטער און סאציאלען זיין, ווען וואלט הייצט געשטעלט געווארן אויף דער טאגס-אדרנונג, וואלט געמוזט בעטראכט ווערען אלס א גרויסען אויף דער קאמפ, אבער דאך קאן מען עס הייצט אויך נאך מוז, און מען דארף עס מוז, און דאס איז נאך א פיל וויכטיגערע אויפגאבע — זאגען מיר נאך אמאל — ווי נישט איינגיר פון די פראבלעמען, ווען די רעגירונג רוקט ארויס אויפ'ן ערשטען פלאן...

ד"ר ב. ווידזע.

מבטל געמאכט וואלז

אין פראגער קהלה

פראג (ימא) די וואהלען צו דער פראגער יידישער קהלה זענען אנגילדט געווארען ציליב די צאהלרייכע פראטעס־טען.

סאקאלאוו מאכט שלום

צווישען צוויי יידישע פאליטיקער אין רומעניען

טשערנאוויץ (ימא) דער בעקאנ־טער יידישער פאליטיקער און רוטשניען ד"ר בענא-שטרוילער, וועלכער איז א רוה יאהרען געשטאנען און פערזענלי־כער און פאליטישער פינדשאפט צו דעם פארזיצער פון יידישען פארלאמענט־קלוב, ד"ר מאיר עפנער, וועמענס נא־ציאנאל־יידישע פאליטיק ער האט בע־קעמפט, האט איצט נערעכט די האנד צו ד"ר מאיר עכנער און זיך מיט אים אויפרגעבעטען.

דער דאזיגער פיינדלעכער אקט איז פארגעקומען אויף א פאנקעט, וואס איז געגעבען געווארען לכבוד נ. סאקאלאוו.

בעת סאקאלאוו האט געגעסען דאס צו־נעמען אויף די פיינדלעכע בעגרוסונגען, האט ער אנגענומען בתור א פאליטיקער פאר די הענד און זיי אויבערגעבעטען. פון דעם דאזיגען שלום איז צו ערוואר־טען א גרויסע ענדערונג למובת דער אלגעמיי־נער יידישער פאליטיק אין רומעניען.

„צאה" יידען אין טשערנאוויץ

טשערנאוויץ (ימא) לויט די סטא־טיסטישע צופאלען זענען דא אין יאהר 1929 דעגיסטרירט געווארען 141000 נפשות, דערפון 59.000 יידען.

„די צענטראלע" איינע פון די שענסטע יוד. אנשטאלטען אין אייראפע

(א בריף פון אנטווערפען) — פון י. האמסקי.

מאסקווא (ימא) אויף דער לעצטער זיצונג פון „צוק"-האבען די דרי יודי־שע מיטגלידער: דיאמענטשטיין, בוילון און האמעל געשולדערט די שווערע לאגע פון די יידען אין ראטען-פערבאנד.

די רעדנער האבען פערלאנגט, אז די סאוויעטישע רעגירונג זאל בעשטימען מעהר געלד צו העלפען די גרויסע ארים קעם, וואס עס הערשט אויצ צווישען די יידען און די סאוויעטישע שטאט און שטעטלעך. די רעדנער האבען איינמיר־געשטראלט, אז די ארבייטסלאזיגקייט צווישען די יידען איז פיל גרעסער ווי צווישען אנדערע טייל פון דער בע־פעלקערונג און האבען אויך אויסגע־דריקט אן אנצופריעדענהייט, וואס די רע־גירונג האט בעשטימט א בעגרענ־צטע סומע פאר דער ארבייט אין בוירא-בידזשאן.

ש. דיאמענטשטיין האט אין זיין רעדע ערקלערט, אז אין הונזולט פון גלייכבע־רעכטיגונג האבען די יידען איצטער דער סאוויעטישער מאכט זעהר פיל געזונען, זיי האבען אבער פערלוירען אין עקאנא־מישען הינזולט, צוליב דעם איינטרעטען פון דעם קלוין-האנדעל, האט דיאמענט־שטיין ערקלערט. פערפעלען די יידען די רוהען פון די ארבייטסלאזיגקייט זעהר שטארק. די סאוויעטישע רעגירונג בע־מיהט זיך צו פערבעסערן די יידישע לאגע, זי נעמט אן פערשידענע מיטלען. אנגעזיכטס פון די דאזיגע מיטלען אין בוירא-בידזשאן. אבער פאר בוירא-בידזשאן גיט די רעגירונג זעהר ווענציג מיטלען, די הילף פאר דער יידישער בעפעלקערונג איז א טייל פון דער לעצטער אלגעמיינער לויגיג. וואס די סאוויעטישע רעגירונג פיהרט בגוגע די נאציאנאלע מינדערהייטען. דער פאר מיז די דאזיגע הילף ווייטער טעהר ערגסטער."

בוילון, וואס איז ארויסגעטרעטען נאך דיאמאנטשטיין'ען און וועלכער האט אפ־געגעבען א בערוכט בלויז וועגען דער יי־דישער לאגע אין ווייסרוסלאנד, האט גע־געבען א זעהר טרויעריג בילד וועגען דעם יידישען לעבען און די קלייגע שטעטלעך אין ווייסרוסלאנד. ער האט דערצעהלט אז אויך אין ווייסרוסלאנד מיט די רעגי־רונג זעהר פיל אויף ארייגצוזעהן די יי־דען און פאברוקען און אין ארטעלען פון האנדווערקער, אבער די רעגירונגס־ארבייט, וואס ווערט דארט געמאן און ווי א טראפען אין ים און פערגלייך מיט דער גרויסער נויט, וואס הערשט דארטען צווישען די יידען.

בוילון האט ווי דיאמאנטשטיין געפאס־דערט, אז די רעגירונג זאל בעשטימען מעהר געלד פאר בוירא-בידזשאן, אנזייט־זענדיג, אז אונטער די אויצטיגע אומ־שטענדען און די יידישע אונבערוואנדע־רונג קען בוירא-בידזשאן די דעסטע הילפס-ארבייט, וואס קאן צוגעהטען פיל ארבייטסלאזע יידען פון די ווייסרוסישע שטעטלעך.

אנ'ענליכע רעדע האט אויך געהאלטען קאמעל, וועלכער האט פערטרעטען אייפ'ן צוזאמענפאהר פון „צוק" די אינטערע־סען פון דער יידישער נאציאנאלער מינ־דערהייט און אנארקאיזע. קאמעל האט ערקלערט, אז די יידישע לאגע אויף איב־ראי-ע איז זעהר א שווערע, ד"ר-צו גאה בעקומען די יידען אויף אויפ-איגע נישפ די גוויטונגע הילף פון דער רעגירונג.

דער רעדנער איז דאן אויסגעטרעטען מיט א שווערער אנקלאגע געגען דער אי־קראינער רעגירונגס בעאמטע, אז זיי פוח רען נישט דורך די בעשלוסען פון דער צענטראלער סאוויעטישער רעגירונג צו העלפען די דעזאלאזירטע יידען און די שטעטלעך.

קאמעל האט פערעגדיגט זיין רעדע, אז א גרויסע צאהל יידען אויף אויקראינע וועלען נישט האבען קיין אנדערן אויס־וועג ווי אויסצעוואנדערן קיין בוירא-בידזשאן. ער האט דערפאר אויך געפאר־דערט, אז די רעגירונג זאל בעשטימען גרויסערע געלד-סומען פאר דער אויפ־בויונג פון בוירא-בידזשאן אלס יידישע מערימאריע.

קליינער פעליעטאן

דער קראנקער חזן און דער „פאן פאסאל"

דער חזן ר' יואל'קע האט זיך דעם נאנצען חודש אלול מכין געווען צו די ימים-נוראים. א נאנצען חודש האט ער מיט א משוררים אינגעזונגען נייע „שטיקלעך". יעדען טאג האט ער גע־מרינקען שומערע אייער און נאגעל־מאגעל'ס. דעם האלז האט ער געהאט פערפאקט מיט א וואלענעם שאל. אפ־געהיטען די „בלי" פון א לופטעל.

וואס מיט דער שטן ימח שמו? נישט ער זיך איהם א לעג און האלן ארען — און ווען? — א טאג פאר ראש השנה. ער האט א שופר. ס'איז שוין ערב ראש השנה און די „כלי" ארבייט נישט, נאר זיך א מעשה אנ־ציהען.

און געביך ר' יואל'קע ארומגעגאנגען א פערצוגטער. אנגעזונגען זיך, ווי א פויק. א פולען בוך, ער טוי אויסשוי־סען.

„ווייסט וואס", — האט צו איהם געזאגט זיין פלונית, — מיר זיין אינ־געפאלען א וואוילער פלאן: אזוי, ווי דאווענען מוזט, האסט א פולען בויך, און ער קאן דיר נאך, חלילה, פלאצען, טא שטעל דיך אויף דא און דער הים. לאז דיר דאלמען, און דו שטעהסט בים „ברעטעל", און פאק אויס. וואס דו האסט און געגוג. אי, מ'טעט דיך נישט הערען? שטותים! — נעגוג, איך וועל זאגען מבינות אויף דיין זינגען.

ער כאז מיט'ן הייזרינען חזן.

אויך און דער פאלומיק און מען גע־פאלען אויף דער חזנ'טעם המצאה:

די רעפומאטען האבען א לאנגע צייט נישט גערערט. אובער דער פערינ־צייט האט זיך אנגעזאמעלט דאס אמת'ע בוסעל „רער-שמאה". רעדען ווילט זיך. ס'ווילט זיך דאך נישט נעמען בחנם געלר. קוים מיט ערות זיך דערוואר־ט אויף דער ערפנונג פון דער סעס-סעסיע, און און מומען-רערגען — באז — אפ געלעגט.

האט מען זיך רערמאנט און די חזנ'ס טעם עצה: ווייסט אויהר וואס, קונדער־לער. רעדען ווילט איהר דאך, איהר האט, ווי יואל'קע חזן געפרינגען שומע־רע אבער און נאגאל-מאגעל'ס און גע־הויען די „כלי" צו די „ימים נוראים", דער „שטו" האט אבער „מקטרג" גע־ווען, פערפאלען. ס'איז נישט קיין אומ־גלוק. אנשטאט, וואס איהר האט גע־וואלט רעדען און סעס, וועט איהר אינצינגווייז רעדען און שלאס. אי, מ'ווייסט נישט, וואס איהר האט גע־רערט? — שטותים! מ'וועט שוין זאגען מבינות אויף דיין זינגען...

אב—נעק.

Proszek i Mydło Regera najlepsze!

סאקאלאוו מאכט שלום

צווישען צוויי יידישע פאליטיקער אין רומעניען

טשערנאוויץ (ימא) דער בעקאנ־טער יידישער פאליטיקער און רוטשניען ד"ר בענא-שטרוילער, וועלכער איז א רוה יאהרען געשטאנען און פערזענלי־כער און פאליטישער פינדשאפט צו דעם פארזיצער פון יידישען פארלאמענט־קלוב, ד"ר מאיר עפנער, וועמענס נא־ציאנאל-יידישע פאליטיק ער האט בע־קעמפט, האט איצט נערעכט די האנד צו ד"ר מאיר עכנער און זיך מיט איהם איבערגעבעטען.

דער דאזיגער פיינדלעכער אקט איז פארגעקומען אויף א פאנקעט, וואס איז געגעבען געווארען לכבוד נ. סאקאלאוו.

בעת סאקאלאוו האט געגעסען דאס צו־נעמען אויף די פיינדלעכע בעגרוסונגען, האט ער אנגענומען בתור א פאליטיקער פאר די הענד און זיי איבערגעבעטען. פון דעם דאזיגען שלום איז צו ערוואר־טען א גרויסע ענדערונג למובת דער אלגעמיי־נער יידישער פאליטיק אין רומעניען.

„צאה" יידען אין טשערנאוויץ

טשערנאוויץ (ימא) לויט די סטא־טיסטישע צופאלען זענען דא אין יאהר 1929 דעגיסטרירט געווארען 141000 נפשות, דערפון 59.000 יידען.

אנ'אנפראגע אין ענגלישען פארלאמענט

וועגען ענטשעדיגען די געליטענע אין ארץ-ישראל

לאנדאן (ימא) אויף אויגער פון די לעצטע זיצונגען פון ענגלישען פארלא־מענט האט קאלאניעל ווערזשוואר אנגע־פרעגט דעם קאלאניאל-מינינסטער וויג־נען ענטשעדיגונג פאר די יידען און דעם נעלוטען בעת די אונרוהען.

אויף דער אנפראגע האט געענטפערט דער אונטערשטאטס-סעקרעטער פאר די קאלאניעס, ד"ר דרומאנד מהולס, וועל־כער האט ערקלערט דאס די פרעטענזיעס אנגען ענטשעדיגונג ווערען איצט בע־טראכט. די היזקות, וועלכע ווערען אויס־געצאהלט די פארגענטערעסירטע פאר־אגען און פאל ווען תביעות וועלען זיך ארויסווייזען פאר בערעכטיגט.

א מיטגליד פון לייבאר-פארטיי פרעגט פרעגט: צי שטעלט איהר זיך פאר, דאס דער ענגלישער שטייער-צאהלער וועט געמען אויף זיך דאס אויסצאהלען די דאזיגע ענטשעדיגונגען?

דער בעלאגטער אנטי-ציוניסטישער רעפ. האווארד בורי פרעגט: צי וועלען אויך בעקומען ענטשעדיגונג די 4 קרים־טען און 33 אראבער, וועלכע זענען ער־מארדעט געווארען בעת די אונרוהען.

אונטערשטאטס-סעקרעטאר שהילס: די רעלוציע - אנגעהערינקייט וועט בכלל נישט גענומען ווערען און אלט בים עגט־שרינען די געלוטענע.

קאמאנדאר קענווארטהי לענט פאר, דאס די ענטשעדיגונג זאל אויסצאהלען די דאזיגע, וועלכע האבען גענומען אנ־אנטיל אין די אונרוהען.

דער געזו. האנדעלס-מיניסטער סיר פיליפ לוסטער פרעגט. פארוואס פארערט

דיר רעגירונג צו ווענדען זיך מיט פרע־מענישס וועגען ענטשעדיגונגען, דאן ווען זי איז נישט אומשטאנד צו זאגען ווער עס וועט זיי אויסצאהלען.

קיין תשובה אויף דער פראגע איז נישט געגעבען געווארען. דעפ. האווארד בורי האט דאן געפארערט פון דער רע־גירונג אנ'ערקלערונג וועגען די אויפפ־הענגקייטס - הבטחות פאר די אראבער, וואס סיר מאק-מאהאן האט געוואלט גע־בען דעם קענינג הויסיינ.

אונטערשטאטס - סעקרעטאר שהילס: די פאליטיק פון דער רעגירונג אין א"י.

פראצעסען געגען יודען אין ארץ ישראל

ירושלים (ימא) דאס אפעלא־ציאנס-גערעכט אין ירושלים האט נישט בעריקזיכטיגט די אפעלאציע פון הויפט־פראקוראר נארמאן בענטוויטש, וועלכער האט געפארערט א שטרענגע שט-אף פאר'ן יודישען אנגעקלאגטען לעאן חור־ווין, וועלכער איז דורכ'ן יודישען גערעכט פערמשפט געווארען אויף 3 יאהר פאר בעזיצען א רעוואלווער בעת די אונרוהען.

לאנדאנער יוד. סוחרים קויפען אין א"י א שטח ערד גרויס, ווי גרויס-לאנדאן

לאנדאן (ימא) אונטער דער לייט־טונג פון לארד מעלטשעט און פון יודי־שען נאציאנאל-פאנד ווערט אין גרויס־ברטאניען און אירלאנד דורכגעפיהרט א זאמעל-אקציע פאר ערד-אינקויף אין ארץ ישראל. דער ציל פון דער דאזיגער אקציע איז געווען, אז יעדער יוד אין ענג־לאנד זאל אינקויפען אזוי פיל ערד אין ארץ ישראל ווי פיל ער ביישטייער אין אלגע־מיינען פונד.

לאנד. די יודישע סוחרים פון לאנדאן ווילען אבער נאך ווייטער גיהן און אינ־קויפען אין ארץ ישראל א שטח ערד אין דער גרויס פון דער שטאט לאנדאן, ד. ה. פון אזוי קוואדראט-מייל. די סוחרים האבען שוין דורך זייער בעפולמעכטי־טען אינגעקויפט 1000 דונאם ערד אין ארץ ישראל. פאר'ן יודישען נאציאנאל־פאנד.

שווערע לאגע פון די יודען אין רוסלאנד

געשילדערט אויף א זיצונג פון „צוק"

מאסקווא (ימא) אויף דער לעצטער זיצונג פון „צוק"-האבען די דרי יודי־שע מיטגלידער: דיאמענטשטיין, בוילון און האמעל געשילדערט די שווערע לאגע פון די יודען אין ראטען-פערבאנד.

די רעדנער האבען פערלאנגט, אז די סאוויעטישע רעגירונג זאל בעשטימען מעהר געלד צו הערלעכען זיי אין דער יודי־שער מיטגלידער דיאמענטשטיין, בוילון און האמעל געשילדערט די שווערע לאגע פון די יודען אין ראטען-פערבאנד.

די רעדנער האבען פערלאנגט, אז די סאוויעטישע רעגירונג זאל בעשטימען מעהר געלד צו הערלעכען די גרויסע ארים קעם, וואס עס הערשט אויצ צווישען די יודען אין די סאוויעטישע שטאט און שטעטלעך. די רעדנער האבען איינמיר־געשטראלט, אז די ארבייטסלאזיגקייט צווישען די יודען איז פיל גרעסער ווי צווישען אנדערע טייל פון דער בע־פעלקערונג און האבען אויך אויסגע־דריקט אן אנצופריעדענהייט, וואס די רע־גירונג האט בעשטימט א בעגרענ־צטע סומע פאר דער ארבייט אין בוירא-בידזשאן.

ש. דיאמענטשטיין האט אין זיין רעדע ערקלערט, אז אין הונזולט פון גלייכבע־רעכטיגונג האבען די יודען איצטער דער סאוויעטישער מאכט זעהר פיל געזונען, זיי האבען אבער פערלוירען אין עקאנא־מישען הונזולט, צוליב דעם איינטרעטען פון דעם קלוין-האנדעל, האט דיאמענט־שטיין ערקלערט. פערפעלען די יודען די רוהען פון די ארבייטסלאזיגקייט זעהר שטארק. די סאוויעטישע רעגירונג בע־מיהט זיך צו פערבעסערן די יודישע לאגע, זי נעמט אן פערשידענע מיטלען. אנגעזיכטס פון די דאזיגע מיטלען אין בוירא-בידזשאן. אבער פאר בוירא-בידזשאן גיט די רעגירונג זעהר ווענציג מיטלען, די הילף פאר דער יודישער בעפעלקערונג איז א טייל פון דער לעצטער אלגעמיינער לויגיג, וואס די סאוויעטישע רעגירונג פיהרט בגוגע די נאציאנאלע מינדערהייטען. דער פאר מיז די דאזיגע הילף ווייטער טעהר ערגסטער."

בוילון, וואס איז ארויסגעטרעטען נאך דיאמאנטשטיין'ען און וועלכער האט אפ־געגעבען א בערוכט בלויז וועגען דער יי־דישער לאגע אין ווייסרוסלאנד, האט גע־געבען א זעהר טרויעריג בילד וועגען דעם יידישען לעבען און די קלייגע שטעטלעך אין ווייסרוסלאנד. ער האט דערצעהלט אז אויך אין ווייסרוסלאנד מיט די רעגי־רונג זעהר פיל אויף ארייגצוזעהן די יי־דען און פאברוקען און אין ארטעלען פון האנדווערקער, אבער די רעגירונגס־ארבייט, וואס ווערט דארט געמאן און ווי א טראפען אין ים און פערגלייך מיט דער גרויסער נויט, וואס הערשט דארטען צווישען די יידען.

בוילון האט ווי דיאמאנטשטיין געפאס־דערט, אז די רעגירונג זאל בעשטימען מעהר געלד פאר בוירא-בידזשאן, אנזייט־זענדיג, אז אונטער די אויצטיגע אומ־שטענדען און די יידישע אונבערוואנדע־רונג קען בוירא-בידזשאן די דעסטע הילפס-ארבייט, וואס קאן צוגעהטען פיל ארבייטסלאזע יידען פון די ווייסרוסישע שטעטלעך.

אנ'ענליכע רעדע האט אויך געהאלטען קאמעל, וועלכער האט פערטרעטען אייפ'ן צוזאמענפאהר פון „צוק" די אינטערע־סען פון דער יידישער נאציאנאלער מינ־דערהייט און אנארקאיזע. קאמעל האט ערקלערט, אז די יידישע לאגע אויף איב־ראי־ע איז זעהר א שווערע, ד"ר-צו גאה בעקומען די יידען אויף אויפ-איגע נישפ די גוויטונגע הילף פון דער רעגירונג.

דער רעדנער איז דאן אויסגעטרעטען מיט א שווערער אנקלאגע געגען דער אי־קראינער רעגירונגס בעאמטע, אז זיי פוח רען נישט דורך די בעשלוסען פון דער צענטראלער סאוויעטישער רעגירונג צו העלפען די דעזאלאזירטע יידען און די שטעטלעך.

קאמעל האט פערעגדיגט זיין רעדע, אז א גרויסע צאהל יידען אויף אויקראינע וועלען נישט האבען קיין אנדערן אויס־וועג ווי אויסצעוואנדערן קיין בוירא-בידזשאן. ער האט דערפאר אויך געפאר־דערט, אז די רעגירונג זאל בעשטימען גרויסערע געלד-סומען פאר דער אויפ־בויונג פון בוירא-בידזשאן אין ים און פערגלייך מיט דער גרויסער נויט, וואס הערשט דארטען צווישען די יידען.

„די צענטראלע" איינע פון די שענסטע יוד. אנשטאלטען אין אייראפע

(א בריף פון אנטווערפען) — פון י. האמסקי.

מאסקווא (ימא) אויף דער לעצטער זיצונג פון „צוק"-האבען די דרי יודי־שע מיטגלידער: דיאמענטשטיין, בוילון און האמעל געשילדערט די שווערע לאגע פון די יודען אין ראטען-פערבאנד.

די רעדנער האבען פערלאנגט, אז די סאוויעטישע רעגירונג זאל בעשטימען מעהר געלד צו הערלעכען די יודישע אין דער יודי־שער מיטגלידער דיאמענטשטיין, בוילון און האמעל געשילדערט די שווערע לאגע פון די יודען אין ראטען-פערבאנד.

די רעדנער האבען פערלאנגט, אז די סאוויעטישע רעגירונג זאל בעשטימען מעהר געלד צו הערלעכען די גרויסע ארים קעם, וואס עס הערשט אויצ צווישען די יודען אין די סאוויעטישע שטאט און שטעטלעך. די רעדנער האבען איינמיר־געשטראלט, אז די ארבייטסלאזיגקייט צווישען די יודען איז פיל גרעסער ווי צווישען אנדערע טייל פון דער בע־פעלקערונג און האבען אויך אויסגע־דריקט אן אנצופריעדענהייט, וואס די רע־גירונג האט בעשטימט א בעגרענ־צטע סומע פאר דער ארבייט אין בוירא-בידזשאן.

ש. דיאמענטשטיין האט אין זיין רעדע ערקלערט, אז אין הונזולט פון גלייכבע־רעכטיגונג האבען די יודען איצטער דער סאוויעטישער מאכט זעהר פיל געזונען, זיי האבען אבער פערלוירען אין עקאנא־מישען הונזולט, צוליב דעם איינטרעטען פון דעם קלוין-האנדעל, האט דיאמענט־שטיין ערקלערט. פערפעלען די יודען די רוהען פון די ארבייטסלאזיגקייט זעהר שטארק. די סאוויעטישע רעגירונג בע־מיהט זיך צו פערבעסערן די יודישע לאגע, זי נעמט אן פערשידענע מיטלען. אנגעזיכטס פון די דאזיגע מיטלען אין בוירא-בידזשאן. אבער פאר בוירא-בידזשאן גיט די רעגירונג זעהר ווענציג מיטלען, די הילף פאר דער יודישער בעפעלקערונג איז א טייל פון דער לעצטער אלגעמיינער לויגיג, וואס די סאוויעטישע רעגירונג פיהרט בגוגע די נאציאנאלע מינדערהייטען. דער פאר מיז די דאזיגע הילף ווייטער טעהר ערגסטער."

בוילון, וואס איז ארויסגעטרעטען נאך דיאמאנטשטיין'ען און וועלכער האט אפ־געגעבען א בערוכט בלויז וועגען דער יי־דישער לאגע אין ווייסרוסלאנד, האט גע־געבען א זעהר טרויעריג בילד וועגען דעם יידישען לעבען און די קלייגע שטעטלעך אין ווייסרוסלאנד. ער האט דערצעהלט אז אויך אין ווייסרוסלאנד מיט די רעגי־רונג זעהר פיל אויף ארייגצוזעהן די יי־דען און פאברוקען און אין ארטעלען פון האנדווערקער, אבער די רעגירונגס־ארבייט, וואס ווערט דארט געמאן און ווי א טראפען אין ים און פערגלייך מיט דער גרויסער נויט, וואס הערשט דארטען צווישען די יידען.

בוילון האט ווי דיאמאנטשטיין געפאס־דערט, אז די רעגירונג זאל בעשטימען מעהר געלד פאר בוירא-בידזשאן, אנזייט־זענדיג, אז אונטער די אויצטיגע אומ־שטענדען און די יידישע אונבערוואנדע־רונג קען בוירא-בידזשאן די דעסטע הילפס-ארבייט, וואס קאן צוגעהטען פיל ארבייטסלאזע יידען פון די ווייסרוסישע שטעטלעך.

אנ'ענליכע רעדע האט אויך געהאלטען קאמעל, וועלכער האט פערטרעטען אייפ'ן צוזאמענפאהר פון „צוק" די אינטערע־סען פון דער יידישער נאציאנאלער מינ־דערהייט און אנארקאיזע. קאמעל האט ערקלערט, אז די יידישע לאגע אויף איב־ראי־ע איז זעהר א שווערע, ד"ר-צו גאה בעקומען די יידען אויף אויפ-איגע נישפ די גוויטונגע הילף פון דער רעגירונג.

דער רעדנער איז דאן אויסגעטרעטען מיט א שווערער אנקלאגע געגען דער אי־קראינער רעגירונגס בעאמטע, אז זיי פוח רען נישט דורך די בעשלוסען פון דער צענטראלער סאוויעטישער רעגירונג צו העלפען די דעזאלאזירטע יידען און די שטעטלעך.

קאמעל האט פערעגדיגט זיין רעדע, אז א גרויסע צאהל יידען אויף אויקראינע וועלען נישט האבען קיין אנדערן אויס־וועג ווי אויסצעוואנדערן קיין בוירא-בידזשאן. ער האט דערפאר אויך געפאר־דערט, אז די רעגירונג זאל בעשטימען גרויסערע געלד-סומען פאר דער אויפ־בויונג פון בוירא-בידזשאן אלס יידישע מערימאריע.

די יודישע דעפוטאציעס איז טשעכי־שען פארלאמענט

האספיטאנטען אין טשעכישען סאציאל-דעמאקראטישען סלוב

פראג (ימא) בי דער עפענונג פון נייעם טשעכישען פארלאמענט האבען ביידע יודישע דעפוטאטען ד"ר ל. זינגער און ד"ר י. רייס ווי אויך די פוילישע דעפוטאטען, וואס זענען געווהלט גע־ווארען אויף דער געמיינזאמער וואהל־ליסטע אפיציעל ערקלערט, אז זיי טרע־טען ארייין אין קלוב פון די טשעכישע סאציאל-דעמאקראטען אלס האספיטאנ־טען, נאכדעם ווי דער נייער פרעמיע־מי־ניסטער וועט האלטען זיין עקספעזע. וועט ד"ר זינגער פארלעזען א פראגע־מאן אין נאמען פון דער יודישער דעפוטאציע אין נאמען ד"ר ל. זינגער און ד"ר י. רייס ווי אויך די פוילישע דעפוטאטען, וואס זענען געווהלט גע־ווארען אויף דער געמיינזאמער וואהל־ליסטע אפיציעל ערקלערט, אז זיי טרע־טען ארייין אין קלוב פון די טשעכישע סאציאל-דעמאקראטען אלס האספיטאנ־טען, נאכדעם ווי דער נייער פרעמיע־מי־ניסטער וועט האלטען זיין עקספעזע. וועט ד"ר זינגער פארלעזען א פראגע־מאן אין נאמען פון דער יודישער דעפוטאציע אין נאמען ד"ר ל. זינגער און ד"ר י. רייס ווי אויך די פוילישע דעפוטאטען אויף דער טאגס־אר־דנונג פון דער אינטערפארלאמענטארישער קאמיסיע.

אב—נעק.

Proszek i Mydło Regera najlepsze!

לאדזער „בני ברית-לאזשע" זאגט זיך אפ

צו געבען א סובסידיע פאר דער „יודישער אקאדעמישער היים" אין וואַרשא, ווייל... דאס איז אַנ'אויסגעשפראכענע יודיש-נאציאנאלע אינסטיטוציע.

שטוינענדער פאקט מיט א ברית פון „בני ברית-לאזשע", וואס איז אונטערגעשריבען דורך א בעקאנטען לאדזער נאציאנאלען עסקן.

פארהאן אין לאדז א געזעלשאפט, וואס איז די ברומע געזעלשאפטלעכע קרוזען, וועגן בעקאנט, דאס איז די „מאמאפיאדע בני ברית לאזשע", וועלכע עקזיסטירט שוין א פאר יאר בני אונז אין שטאט. דאס איז א געזעלשאפט פאר יחידי סגולה, פאר די „אויבערשטע 400"...

די אויפגאבע פון דער „בני ברית"-לאזשע איז, ווי עס פאסט פאר אזא יחידה-סגולה'דיגער אינסטיטוציע, א רוח עמיש - הומאנומארע. צווישען אנד. פרעטענדירט זי בכלל צו פארגעהמען זיך מיט זאלען, וואס געהען ארטן איז גדר פון'ם יודישען גנומס.

אמת, א וואוילע איז „לעמישע" אינסטיטוציע. בפרט גאר, ווען דער שפיץ פון דער דאזיגער אינסטיטוציע שטעהען אויך הינדערט פראצענטיגע נאציאנאלע יודען, ווי ד"ר ברודא, ד"ר שווארץ ודרומה.

די יודישע עפענטלעכקייט וויסט באמת נישט פון דער מעמזונקטיע, וואס די „בני ברית" לאזשע האט געפירט בכשר פון אויהר עקזיסטענץ. איז ס'האט קיינער אויף איהר קיין תרעומות נישט, „בני ברית" אפעלירט נישט צו דער עפענטלעכקייט אין דארף איהר אויך קיין רחמנות נישט אפגעבען.

אבער דאס, וואס עס איז איצט פארגעקומען אונטער די דזיקע נבר'שיגקייטען פארטרעטען פון דער לאדזער „בני ברית"-לאזשע, דאס שוין יא א שיינלעכע מיט דער יודישער עפענטלעכקייט.

געשעהן איז אט וואס:

דאס וואַרשאווער „אקאדעמישע הויז" האט זיך געווענדעט מיט א בקשה צו דער „בני ברית" לאזשע אין לאדז, אז הויז בין אויס'געשפראכענע... יודיש - נאציאנאלע אינסטיטוציע! ... די גרעסטע אויבערשטיגע אין דעם דאזיגען ברוף אין אבער דאס, וואס ער איז אונטערגעשריבען נישט פון קיין אנדערן, ווי פון לאדזער נאציאנאלען עסקן, ד"ר שווענג.

א פאקט, וואס מיר וואלטען אודאי נישט געגלויבט, ווען מיר זאלען נישט האבען פאר זיך שוואַרץ אויף ווייס דאקומענט...

די יודישע עפענטלעכקייט אין לאדז, די נאציאנאלע יודישע עפענטלעכע מיינונג, האט דאס רעכט צו פארלאנגען אויפקלערונג וועגען א שרעקלעכע זאך דורך מהרהרי ריב. אויך האב איהם בלויז געשריבען, אז עס זענען בני פערשידענע מיינונגען וועגען דער פערטיילונג פון די הולפס-געלדער, די מיינונג פון דער ציונסטישער עקזעקוטיווע אין דעם ועד הלאומי, וועלכע בעשטעהען זיך מיט דער הולפס-אקציע אין, צו פערווענדען דאס געלד נאר פאר די דורעקטע געלטמענגע.

דאס צענטראל-ביורא פון „קרן היסוד" אין פוילען האט אונז צוגעשיקט א בוכל שטעפלכע אויבערזעצונג פון דעם ברוף, וואס דער ראש הרבנים אין ארץ ישראל הגאון ר' אברהם יצחק הכהן קוק האט צוגעשיקט צום פארזיצענדען פון דעם הולפס-קאמיטעט פאר די געלטענע אין ארץ ישראל, מיטגליד פון דער ציונס-טישער עקזעקוטיווע אין ירושלים הרב ר' מאיר בערלין.

דער ברוף אין דאטירט פון כ"א חשון אין לויטעט:

„ירידי המרומם הרב הגדול מהור"ם ברלין שליט"א שלו' רב.

וועגען מיין ברוף צום גאון ר' חיים עוזר שליט"א, צו מיין גרעסטען בע-דויערן אין דא געמאכט געוואָרען א שרעקלעכע זאך דורך מהרהרי ריב. אויך האב איהם בלויז געשריבען, אז עס זענען בני פערשידענע מיינונגען וועגען דער פערטיילונג פון די הולפס-געלדער, די מיינונג פון דער ציונסטישער עקזעקו-טיווע אין דעם ועד הלאומי, וועלכע בע-שטעהען זיך מיט דער הולפס-אקציע אין, צו פערווענדען דאס געלד נאר פאר די דורעקטע געלטמענגען אין נישט וואס צווישען אויהרע מיטגלידער אזוי פיל פראמינענטע נאציאנאלע יו-דען, האט געגעבען מיט אנ'אפזאג, באשר, דאס „אקאדעמישע הויז" איז אנ'אויסגעשפראכענע... יודיש - נאציאנאלע אינסטיטוציע! ... די גרעסטע אויבערשטיגע אין דעם דאזיגען ברוף אין אבער דאס, וואס ער איז אונטערגעשריבען נישט פון קיין אנדערן, ווי פון לאדזער נאציאנאלען עסקן, ד"ר שווענג.

א פאקט, וואס מיר וואלטען אודאי נישט געגלויבט, ווען מיר זאלען נישט האבען פאר זיך שוואַרץ אויף ווייס דאקומענט...

די יודישע עפענטלעכקייט אין לאדז, די נאציאנאלע יודישע עפענטלעכע מיי-נונג, האט דאס רעכט צו פארלאנגען אויפקלערונג וועגען אט דעם אונערהער מען פאל.

די „בני ברית" לאזשע דארף מאנע פאר קיינעם נישט אפגעבען קיין דין וחשבון. אבער נאציאנאלע עסקנים מוזען זיין פערענטווארטלוך פאר זייערע מעשים. ווען אפילו זיי ווערען אפגעמיין הונטער די נישט-דורכדרינגלעכע מויערן פון דער לאזשע...

מיר פארערען אנ'ענטפער!

הרב קוק שטעלט-פעסט דעם אמת

ווענען די הילפס-געלדער פאר די געליטענע איז א"י

א בריף פון ראש הרבנים אין א"י צום פארזיצענדער פון דארטיגען הילפס-קאמיטעט, הרב ר' מאיר בערלין.

די לאדזער יודישע קהלה האט איצט דאס וואָרט

בעשלוס וועגען אפזאג צו אסיגנירען די 10.000 זל. פאר די ארץ-ישראל-געליטענע מוז רעווידירט ווערען.

דער בריף פון ראש הרבנים אין א"י צום פארזיצענדער פון דארטיגען הילפס-קאמיטעט, הרב ר' מאיר בערלין.

דער ברוף אין דאטירט פון כ"א חשון אין לויטעט:

„ירידי המרומם הרב הגדול מהור"ם ברלין שליט"א שלו' רב.

וועגען מיין ברוף צום גאון ר' חיים עוזר שליט"א, צו מיין גרעסטען בע-דויערן אין דא געמאכט געוואָרען א שרעקלעכע זאך דורך מהרהרי ריב. אויך האב איהם בלויז געשריבען, אז עס זענען בני פערשידענע מיינונגען וועגען דער פערטיילונג פון די הולפס-געלדער, די מיינונג פון דער ציונסטישער עקזעקו-טיווע אין דעם ועד הלאומי, וועלכע בע-שטעהען זיך מיט דער הולפס-אקציע אין, צו פערווענדען דאס געלד נאר פאר די דורעקטע געלטמענגען אין נישט וואס צווישען אויהרע מיטגלידער אזוי פיל פראמינענטע נאציאנאלע יו-דען, האט געגעבען מיט אנ'אפזאג, באשר, דאס „אקאדעמישע הויז" איז אנ'אויסגעשפראכענע... יודיש - נאציאנאלע אינסטיטוציע! ... די גרעסטע אויבערשטיגע אין דעם דאזיגען ברוף אין אבער דאס, וואס ער איז אונטערגעשריבען נישט פון קיין אנדערן, ווי פון לאדזער נאציאנאלען עסקן, ד"ר שווענג.

א פאקט, וואס מיר וואלטען אודאי נישט געגלויבט, ווען מיר זאלען נישט האבען פאר זיך שוואַרץ אויף ווייס דאקומענט...

די יודישע עפענטלעכקייט אין לאדז, די נאציאנאלע יודישע עפענטלעכע מיי-נונג, האט דאס רעכט צו פארלאנגען אויפקלערונג וועגען אט דעם אונערהער מען פאל.

די „בני ברית" לאזשע דארף מאנע פאר קיינעם נישט אפגעבען קיין דין וחשבון. אבער נאציאנאלע עסקנים מוזען זיין פערענטווארטלוך פאר זייערע מעשים. ווען אפילו זיי ווערען אפגעמיין הונטער די נישט-דורכדרינגלעכע מויערן פון דער לאזשע...

מיר פארערען אנ'ענטפער!

פיל ראדיא-בעזיצער

ווערען אנגעקלאגט איז געריכט.

דער פאָ ט-אַ-ט אַ לאדז אין צי-געטרעטען צו קאנטראלירען אלע ראדיא-אפפארעטען, וואס זענען א המצלרט אין לאדז בין איצט אויס זיך ארויסגעווען, אז אל ל'ן טמח פון גטל'ל קאנסאר-יאטען ענוכעו 294 פערזאנען פון ראַ-ד'א-אודיטעים אויף 8 יוגפערעלמ'נגטען אוֹפן דו אלע פערזאנען זענען אנגע-קלאגט געוואָרען אין געריכט.

—0—

לאדזער קאמעראל-טעאטער „אררט"

אל. 1-טער מאי 2, (פריהער ענגלישער זאל)

קינסטלערישער לייטער: משה בראדערזון — דירעקטיע: יוסף סטרוגאטש.

פרייטאג, דעם 20-טען ה. ח. פינקטל. 9 אוועגד קומט פאר

די פייערליכע ערשפנונג פון סעזאן 1929/30

א. „קוים מיט צרות"

מיט א ניי-רעארגאניזירטען ארטיסטישען אנסאמבל

ס'נעמען אנטייל: מאלווינא ראפעל, שיינע מרים, פערעל אוריך, מאריא דאלסקא, ליובא ראזענבערג. מענער: יוסף סטרוגאטש, יעקב מאנדעלבליט, שמעון דושיגאן, הערש הארדט, יעקב וויצאנא. וויטש, משה פאטשינסקי, נתן רייכענבערג, שמואל וואלדשטיין. קאמפאזיטאר: דוד בייגעלמאן, קינסטלער מאלער: דינה מאטוס און שלמה בלום. פערוואלטער: מ. ציטרינאווסקי.

פערארדנונג וועגען ריינקייט

איז בעקערייען און ציקערניעס.

(מ) די געזונדהייטס-אפטיילונג בים מאגיסטראט האט זיך געווענדעט מיט א בריף צו די צאלען פון בעקער- און רומאָרניי-בראנזשעס, אז זיי זאלען שטארק אפהיטען די רוינקייט פון טשאסטעס, טארטען און בכלל נעבעקס, וואס ווערט געגעבען אהיים די קליענטען און אז די געוועלבער ארבען. עס אזן פערווערט, אז לערינינגלער זאלען פינגאנדר-ראנען נע בעקס און טשאסטעס, זייענדיג אנגעטון אין די ארבייטס-קלייד'ער. פאר עובר זיין אויף דער פערארדנונג, דראהט א שטרע גע שטראף.

—0—

טעאטער און מוזיק

„קוים מיט צרות"

צו דער ערשטער פרעמיערע פון „אררט"

קומענדיגען פרייטאג ווערט געעפענט דער אין לאדז שוין פאפולערער „אררט"-טעאטער. דער אנסאמבעל איז צום גיעם סעזאן בערייכערט געוואָרען מיט א גאנ-צע רייהע ערשטקלאסיגע ארטיסטישע קרעפטען, ווי די פילארען פון „אזאזעל" יוסף סטרוגאטש, מאלווינא ראפעל, רי-כענבערג, אוריך, ראזענבערג, מאנדעל-בליט, זוזאנעוויטש א. אנד. א חיץ די אין לאדז שוין בעקאנטע שיינע מרים, דאלסקא, דזשיגאן, נאלדשטיין. בייגעל-מאן — דער קאמפאזיטאר, און דינה מא-טוס און בלום — דעקאראציע-מאלער. מען מיר זאלען נאך צוגעבען דעם נע-רעמאנטירטען זאל אויף אלעע 1 מאי 2 דאס אלץ צוזאמען גיס א גאראנטיע, אז דער „אררט" וועט דאסמאל זיין א גוטע חיים פאר רעזוי און קלייענטען.

די ערשטע פרעמיערע טראגט דעם נאמען „קוים מיט צרות"- זאהר א צוגע-פאסטער נאמען: — קוים מיט צרות דערלעבט ווידער צו זעהן דעם „אררט"...

גרויסער האנצערט פון א לאדזער פיאניסט.

דאנערשטאג אוועגד טרעט אין פול-הארמאניע מיט אונז אונ אונצוגען רע-צוטאל-קאנצערט אונזער בן-עיר, דער יונגער בענאבמער יודישער פיאניסט מיעשטשולאוו נאמולקא.

דער קאנצערט האט ארויסגערופען גרויס פעראינטערעסירונג צווישען לאד-זער מוזיקאלישען עולם.

היינט זינגט אדא סארי.

היינט 8.30 אוועגד טרעט אויף אין פילהארמאניע די זינגערין אדא סארי. קיין קאפיע נישט געלאזט. אבער זאל כבוד תורה זיין זוכער און אויפרעטיגנט, אז אזוי האב איך איהם געשריבען. איך האב גערעכענט שרייבען צום גאון ר' חיים עוזר שליט"א, ער זאל מור אפ-שוקען דעם ברוף אדער אנ'שהנלוכע קא-פיע, אבער צום בעדויערן האט ער איהם אויך נישט ערהאלטען, ווייל עס האבען פערשלונגען די בעלי מחלוקת און איך האב, אז די זאך וועט אונגאנגען אויפ-געקלערט ווערען און די שווינדלער ווע-לען דא נישט קאנען פראמען זייער רוי-(ולא יחרבו רמ' צידם).

די זעלבע ווערמער און דעם זעלי-בען סגנון בין איך בערייט צו צנמפערן אלע, וואס וועלען מיך אנפרעגען וועגען דעם דאזיגען אונצידענט, וועלכער פערי-שאפט, צו מיר בערויערן, אומבכור די, וואס האבען זיך דערמיט מטפל געווען. פרי ארינצופרעגען א בוזען גנומ און דער יודישער מתנה.

לאמיר האפען, אז דער שומר ישראל וועט אונז אפהיטען פון די גרויסע און קלייגע פגעים, די אויסערלוכע און אנערלוכע און זאל בקרוב מפריש זיין אויף אונז זיין טובה שלום און זאל בין אונז אונבורגערן לובע. ברודערשאפט, שלום און פרינדשאפט און מור זאלען נישט וויסען פון קיין שום שלעכט.

בעתידת ידידו הנאמן חדוש"ת באר"י

אברהם יצחק הכהן קוק

* * *

בעמערקונג פון רעד.

מור ברענגען דא דעם ברוף פון הרב קוק, וועלכער האט גאר א בעזונדערע בעדייטונג פאר לאדז. האט דאך די הונע יודישע קהלה-פערוואלטונג אפגע-לעגט אוהר בעשלוס וועגען פארשלאג צו אסיגנירען 10.000 זל. לטובת די גע-ליטענע יודען אין ארץ ישראל, בין וואס גען דער ענין מוט דער חלוקה פון דו הולפס-געלדער וועט אויפגעקלערט ווע-רען.

די זאך איז אונצ, אלזאָ, הייר. די לאדזער יודישע קהלה האט אונצ דאס וואָרט!

—0—

פון די קינאס.

„איז די סיבירער טאיגעס".

דער פילם, וואס געהט אין „לונא" אונ בעאדבעט לויט אנ'אנמערקסאמען ראָ-מאן אונ חוץ די פול דראמאטישע אונ שפאנענדע מאמענטען, גוט ער אנ'אויס-געצייכענטע שילדערונג פון די סיבירער פערהעלטנישען, וואו די גרויזאמע צא-רינטשע בעאמטע האבען געהערשט אנבער די טויזענדער פערשוקטע.

אין פילם ווערט געשילדערט די ליבע פון דעם גרוזאמען גענעראל גובערנא-טאר'ס א זוהן (אסטרענט) צו דער מאלטער פון א פערשוקטען. דער פער-שוקטער ווערט געלאפט, בעת ער וויל אנטלויפען, און דער גענעראל-גובערנא-טאר דראהט איהם מיט טויט-שטראף דער אריומאנ פון גענעראל גובערנאטאר וועלכער קאן גוט די שוואלקייט פון זיין בעל-הבית, דאס דער מאלטער צו בע-טען בים גענעראל גובערנאטאר פאר איהר לעבען מקריב צו זיין. דעם גענע-ראל גובערנאטאר'ס זוהן פערהונדערט זיין פאטער אויסצופיהרען זיין בעשלוס, נאך א סך דראמאטישע סצענעס, ער-לויבט דער פאטער איהם מיט דער מאל-טער פון'ם פערשוקטען צו פאהרען קיין מאסקווע, וואו דעם גענעראל גובערנא-טאר זוהן האט ענדליך התגנה מיט דעם פערשוקטען ארעסטאנט'ס מאלטער, ספעציעל שעהן אין געלאגען זענען די לאנדשאפטליכע אויפנאהמען פון סיבור, די הויפט-ראלען שפילען: פ. קארטנער, וועלכער האט דא די מעגליכקייט ארויס-צשווינען זיין גרויסען טראגיזם, און רע-גע הערינפעל אלס דעם ארעסטאנטס מאלטער.

ליטעראַרישע נאָטיצן

אַ נייע ביכל פון מאַרק אַלטמאַן

מאַרק אַלטמאַן, דער בעקאַנטער דיכטער, האָט אַרויסגעגעבן אַ נייע ביכל לידער, אונטער דער נאָמען „אַלטע ליד". אין דער ביכל זענען אַרויסגעגעבן אַלע לידער, וואָס מאַרק אַלטמאַן האָט געשריבן אין די לעצטע יאָרן. אין דער ביכל זענען אַרויסגעגעבן אַלע לידער, וואָס מאַרק אַלטמאַן האָט געשריבן אין די לעצטע יאָרן.

אַ נייע ביכל פון אַ יונגער דיכטער

אַ נייע ביכל לידער, אונטער דער נאָמען „אַלטע ליד", האָט אַרויסגעגעבן אַ יונגער דיכטער, אַ נייע ביכל לידער, אונטער דער נאָמען „אַלטע ליד".

לאדזער „בני ברית-לאזשע" זאגט זיך אפ

צו געבען א סובסידיע פאר דער „יודישער אקאדעמישער היים" אין וואַרשא, ווייל... דאס איז אַנ'אויסגעשפראכענע יודיש-נאציאנאלע אינסטיטוציע.

שטוינענדער פאקט מיט א ברית פון „בני ברית-לאזשע", וואס איז אונטערגעשריבען דורך א בעקאנטען לאדזער נאציאנאלען עסקן.

פארהאן אין לאדז א געזעלשאפט, וואס איז די ברומע געזעלשאפטלעכע קרוזען, וועגען בעקאנט, דאס איז די „מאמאפיאדע בני ברית לאזשע", וועלכע עקזיסטירט שוין א פאר יאר בני אונז אין שטאט. דאס איז א געזעלשאפט פאר יחידי סגולה, פאר די „אויבערשטע 400"...

די אויפגאבע פון דער „בני ברית"-לאזשע איז, ווי עס פאסט פאר אזא יחידה-סגולה'דיגער אינסטיטוציע, א רוח עמיש - הומאנומארע. צווישען אנד. פרעטענדירט זי בכלל צו פארגעהמען זיך מיט זאלען, וואס געהען ארטן איז גדר פון'ם יודישען גנומס.

אמת, א וואוילע איז „לעמישע" אינ-סטיטוציע. בפרט גאר, ווען דער שפיץ פון דער דאזיגער אינסטיטוציע שטעהען אויך הונדערט פראצענטיגע נאציאנאלע יודען, ווי ד"ר ברודא, ד"ר שווארץ ודרומה.

די יודישע עפענטלעכקייט וויסט באמת נישט פון דער מעמזונקטיע, וואס די „בני ברית" לאזשע האט געפירט בכשר פון אויהר עקזיסטענץ. איז ס'האט קיינער אויף איהר קיין תרעומות נישט, „בני ברית" אפעלירט נישט צו דער עפענטלעכקייט איז דארף איהר אויך קיין רחמנות נישט אפגעבען.

אבער דאס, וואס עס איז איצט פאר-געקומען אונטער די דזיקע נבר'שיגקי-שע פארטרעטען פון דער לאדזער „בני ברית"-לאזשע, דאס שוין יא א שיינלעכע מיט דער יודישער עפענטלעכקייט.

עטליכע אַלקאהאל-קאנצעסיעס

רועלען איז לאדז צוגענומען ווערען.

(ב) פון אנהויב יאנואר 1930 וועלען צוגענומען ווערען די אלקאהאל-קאנצע-סיעס בים א רוה רעסטאראנען פון צענטער און פון די עקען שטאט. די אק-ציז-מאלט שטרעבט מיט'ן שלוסען אינ-נוגע רעסטאראנען אויף קאפעהנוים-נאס, קאנסטאנטינער, זאוארזקא און באלוט.

צוזאמענשטויס פון א טראמוויי מיט אנ'אויטא

דער אויטא איז צושמעטערט געוואָרען.

(רא) אויף נאָרוטאָוויטש-גאס אונ דער טראמוואי נומ. 7 ארויפגעפאהרען אויף אנ'אויטא מיט פאסאזשירען. דער אויטא אונ געגעלונ צושמעטערט גע-וואָרען אונ גאר דורך עפעס א גס זענען פאהר.

דאס זיך דערים די פערוואלטונג פון „אוקסליוב" געווענדט מיט א בקשה צו דער לאדזער „בני ברית", אז די לאזשע זאל אסיגנירען א געוויסע סומע, בדי צו קענען ערלעדיגען אנדערע פערלעדיגען אנדערע פערלעדיגען.

עס אונ בראי צי בעמערקען, אז פונ'ם „יודישען אקאדעמישען הויז" אין וואַר-שא געגעבען אויך זעהר פול יודישע סטודענטען פון לאדז.

די בומע אונ אפגעשוקט געוואָרען דעם 12. נאוועמבער.

איז אט אונ איצט אנגעקומען פון דער לאזשע דער עגטפער, וואס אונ בון גאר אנבעראשענד.

די עמיש-הומאנומארע געזעלשאפט,

פאַרוואס מען הוסט

— פון — ד"ר י. טען

אַ סך מענשען הוסטען. לאפט מען אַ פערקעהלונג, אזוי הוסט מען באלד, נעמט מען אַ טרונק וואסער און אַ טרא-פעלע לעפט זיך ארויס אין דער „אלטער קעהלי", אזוי פערקיבלט מען זיך, און עס רינען אזש טרעהרען פון די אויגען. האט מען אכטונג. אזוי פיפען די לונגען. און אין מען מוט נאָט'ס הילף, אויבערגעקו-מען אט אַ שלעכטע פערעניות'ן — אזוי הוסט מען אויך. אין דאך טאקע די שאלה: פאַרוואס הוסט דער עולם?

דער הוסט איז דער קוימענקעהרער פון די לונגען. ער רייניגט אויס די לופט דערהער. פונקט ווי אַ קוימענקעהרער רעם אויוועג אויך אין די לונגען זאמעלט זיך אַ סארזשע, שמוץ און שמוץ. פונקט ווי אין אַ קוימען. אמת, אינזער - נאָ שטעהט אויף דער וואך, און די לונגען הערעלעך אין די נאָזעלעכער, וועלכע שלים מזל'נוסעם האבען אזוי ליב צו ציפען (אַ מנדג, וואס האט שוין גוט אונטאל אפגעטאסט דאס לעבען, מחמת מיט די פערקעהרונגען - נעגעל קאן מען אמאל פערשלעפען שווערע אונפעקעס). אט די הערעלעך באפען אויף, ווי בערשטע-לער, יערען שטיב און לאזען אויהם גוט ארבען מיפאר. אבער גוט ישר האט אַ עזוגרע נאָז. און אַ סך מענשען אטעמען

דוקא מיט'ן אפענעם מויל, נלייך ווי זיי וואלטען געשלאגען הוסט לאקשען. דער רעזולטאט איז, אז די מעהרסטע מענ-שען האבען לונגען אנגעפילט מיט קיהל שטויב, מעהל, קערעגרלעך פון שטיינער און אנדערע פוצלעך און ברעקלעך, וואס וואלגערן זיך אין די לונגען-וועגט איז אין די לונגען רעהרלעך. אמת, אַ סך פון די שטוקלעך שטויב ווערען אויפגע-צערט פון ספעציעלע צעלען, וואס בע-לאנגען צום רייניגונגס-דעפארטאמענט פון'ם קערפער; אבער פונדעסטוועגען בלייבען נאך אויבערגעגנג מזיקים, וואס שטערען די לונגען און זייער ארבייט. אט די פוצעלעך קויהל, שטיינדלעך, ריזד און וואס נוט, רייצען די ווענטלעך פון די דעליקאטע ליפט-רעהרען, און דער רעזולטאט איז, אז מען הוסט און מען פערקיבלט זיך. דער הוסט ברענגט ארויס אַ מנדל פון די שעדליכע סובסטאנצען און רייניגט אָפּ די ליפט-קאנאלען.

מענשען, וואס לערען פון בראנ'ם, ד. ה. אנ'גענטצינדונג פון די ליפט-קא-נאלען און די קלייגע לונגען ציזינלעך, הוסטען אויך נישט'דיג, מחמת די ענטצינדונג ברענגט ארויס אַ סך שלים, וואס ליגט אויף די דעליקאטע ווענטלעך, און רייצט זיי. בין עס קומט דער הוסט

אין ברענגט ארויף דעם שלים. באלד אבער זאמעלט זיך אן אַ פרישער שלים, און אט אזוי הוסט מען סיי ביטאג אין סיי ביינאכט.

עס איז קלאר פון דעם, וואס מיר האָ-בען געזאגט, אז הוסטען אַלין אז און פאר זיך איז נוט קיין קראנקהייט, נאר אַ הילף. ווען מענשען זאָלען גוט הוסטען, וואָלטען זיי באלד דערשטיקט געוואָרען.

אט פאַרוואָס אנשטאט צו בעגעגנען דעם הוסט און לאפען „הוסט-פילווער", וואס העלפט, ווי דאס אפשפרעטען: פון אינזערע באבעס, און טאקע גלייכער און כעהר שלעכטער שלעכטער צוגערשט אויסגעגען, פון מאנגען עס נעמט זיך דער הוסט, און ערשט ווען הייליט אויס די קראנקהייט, ערשט דעמאלט וועט דער הוסט פון זיך אַלין אויפהערען. טשעפעס נוט דעם קוי כעיכערער — ער איז נוצליך. מאל נוט קיין סארזשע, וועט אויהר פערשפאָרען דעם קוימענקעהרער.

דער קאפיטעל הוסטען איז אַ ווינלט-גער. מחמת אויך טויבערקולאָזע (שווינד-זוכט) הויבט זיך אָן מיט אַ לעלמען הוסט און אַנהויב. מען מאר אט דעם לעלמען הוסט נו פערלאָזען. מחמת גראָר בין דער שווינדזוכט איז עס ווינלטיג נוט צו פערשפעטיגען דעם ריכטיגען טאָ-טענט.

הכלל, גט אַלטיג אויפ'ן הוסט און פע-רגעסט נוט די אַלטע קש'א: פון וואָ-גען קומט דער הוסט?

—0—

8 יאהרצייט נאך פרעזידענט נארו-טאוויטש.

(נעלטען, מאנטאג 10 פרוה אין אונ דער לאדזער קאטעדרע אפגעריכט גע-וואָרען אַ פערלוכער נאָטעדנע אפגעריכט אַ פערלוכער נאָטעדנע אין אַנדענק אַל סזאמעל-פונקטען און בעראטונגס-שטעלען פון גנבים און אנדערע מינקעלע פערשוינען.

פאַרוואס מען הוסט

— פון — ד"ר י. טען

אַ סך מענשען הוסטען. לאפט מען אַ פערקעהלונג, אזוי הוסט מען באלד, נעמט מען אַ טרונק וואסער און אַ טרא-פעלע לעפט זיך ארויס אין דער „אלטער קעהלי", אזוי פערקיבלט מען זיך, און עס רינען אזש טרעהרען פון די אויגען. האט מען אכטונג. אזוי פיפען די לונגען. און אין מען מוט גאָט'ס הילף, אויבערגעקו-מען אט אַ שלעכטע פערעניות'ן — אזוי הוסט מען אויך. אין דאך טאקע די שאלה: פאַרוואָס הוסט דער עולם?

דער הוסט איז דער קוימענקעהרער פון די לונגען. ער רייניגט אויס די לופט דערהער. פונקט ווי אַ קוימענקעהרער רעם אויוועג אויך אין די לונגען זאמעלט זיך אַ סארזשע, שמוץ און שמוץ. פונקט ווי אין אַ קוימען. אמת, אינזער - נאָ שטעהט אויף דער וואך, און די לונגען הערעלעך אין די נאָזעלעכער, וועלכע שלים מזל'נוסעם האבען אזוי ליב צו ציפען (אַ מנדג, וואס האט שוין גוט אונטאל אפגעטאסט דאס לעבען, מחמת מיט די פערקעהרונגען - נעגעל קאן מען אמאל פערשלעפען שווערע אונפעקעס). אט די הערעלעך באפען אויף, ווי בערשטע-לער, יערען שטיב און לאזען אויהם גוט ארבען מיפאר. אבער גוט ישר האט אַ עזוגרע נאָז. און אַ סך מענשען אטעמען

דוקא מיט'ן אפענעם מויל, נלייך ווי זיי וואלטען געשלאגען הוסט לאקשען. דער רעזולטאט איז, אז די מעהרסטע מענ-שען האבען לונגען אנגעפילט מיט קיהל שטויב, מעהל, קערעגרלעך פון שטיינער און אנדערע פוצלעך און ברעקלעך, וואס וואלגערן זיך אין די לונגען-וועגט איז אין די לונגען רעהרלעך. אמת, אַ סך פון די שטוקלעך שטויב ווערען אויפגע-צערט פון ספעציעלע צעלען, וואס בע-לאנגען צום רייניגונגס-דעפארטאמענט פון'ם קערפער; אבער פונדעסטוועגען בלייבען נאך אויבערגעגנג מזיקים, וואס שטערען די לונגען און זייער ארבייט. אט די פוצעלעך קויהל, שטיינדלעך, ריזד און וואס נוט, רייצען די ווענטלעך פון די דעליקאטע ליפט-רעהרען, און דער רעזולטאט איז, אז מען הוסט און מען פערקיבלט זיך. דער הוסט ברענגט ארויס אַ מנדל פון די שעדליכע סובסטאנצען און רייניגט אָפּ די ליפט-קאנאלען.

מענשען, וואס לערען פון בראנ'ם, ד. ה. אנ'גענטצינדונג פון די ליפט-קא-נאלען און די קלייגע לונגען ציזינלעך, הוסטען אויך נישט'דיג, מחמת די ענטצינדונג ברענגט ארויס אַ סך שלים, וואס ליגט אויף די דעליקאטע ווענטלעך, און רייצט זיי. בין עס קומט דער הוסט

גענעהיימניספולער אנפאל

אויף אנ'אנעגט פון זינגער'ס נייה-מאשינען

(רא) אויף נאפיטרקאווסקא 86 אין פאַרגעקומען אַ געהיימניספולער אנפאל אויף אנ'אנעגט פון זינגער'ס נייה-מאשי-נען. דער אנעגט אין שפעט אין אוועגד געגאנגען מיט זיינע בעקאנטע אין אַ שיין מיידעל אין אַ אַלטע פשרזאָ-ניע אין אַ גרויסע שלעפע. אין אַ פאָר מינוט אַרום האָט אויהם אין אַ אויגן-בליק אויף די מיר אין דאָרט אויהם צוגעשטעלט אַ רעוואָל-ווער צו דער שלעפע. דער אנעגט אין אַ דערשראָקענער אַראָפּגעלאָפען אויפ'ן הויף אין געמאכט אַ געוואַלד. דאס האָט דערהערט אַ פּאָליצאַנט, וועלכער אין מיט אויהם אַרויף אויף די טרעפּ. אָבער דער אנפאלער האָט מען שוין נישט גע-טראָפען. די גאַנצע געשיכטע מיט'ן אנ-פאל שטעלט מיט זיך פאר עפעס אַ רעוואָלהאפטע מעשה, וועלכע וועט נאָך אויסגעפאָרשט ווערען פון דער פּאָליצי.

בעריהמטע טשעכישע שיך-פאבריק „באטיא" עפענט אַ לאגער אין לאדז

מאָרגען ווערט אויף פּיעטריקאָווער 87 געעפענט אַ גרויסער לאגער פון דער בעוואוסטער טשעכישער שיך - פירמע „באַ טיא". באַ טיא'ס שוך-פאַבריק אין די גרעסטע און אייראָפּע און זי אין פער-זעהן מיט די מאָדערנסטע מאשינען פון דער שוך-פאַבריקציע. וועגען דער דאזי-גער שוך-פאַבריק אין שוין פול געשריי-בען געוואָרען, און באַטיא אין מיט רעכט געקרוינט געוואָרען מיט'ן נאָמען „קעניג פון דער שוך-פאַבריקציע". דער „באַ-טיא"-שוך אין עלעגאנט, פעסט און לעכט אויפ'ן פוס, און דערבי אין אַ פערהעלטעגמעסיג גאנץ בילון.

לעזט און אבאנירט דאס „לאדזער טאגעבלאט".

טעאטער און מוזיק

אקאמפאגנירען דא סארי וועט דער דירעגענט פון פילהארמאָניע אָרקעס-טער ה' טעאָדאָר רנדר.

—0—

פון די קינאס.

„איז די סיבירער טאיגעס".

דער פילם, וואס געהט אין „לונא" אונ בעאדבעט לויט אנ'אנמערקסאמען ראָ-מאן אונ חוץ די פול דראמאטישע אונ שפאנענדע מאמענטען, גוט ער אנ'אויס-געצייכענטע שילדערונג פון די סיבירער פערהעלטנישען, וואו די גרויזאמע צא-רינטשע בעאמטע האבען געהערשט אנבער די טויזענדער פערשוקטע.

אין פילם ווערט געשילדערט די ליבע פון דעם גרויזאמען גענעראל גובערנא-טאר'ס א זוהן (אסטרענט) צו דער מאלטער פון א פערשוקטען. דער פער-שוקטער ווערט געלאפט, בעת ער וויל אנטלויפען, און דער גענעראל-גובערנא-טאר דראהט איהם מיט טויט-שטראף דער אריומאנ פון גענעראל גובערנאטאר וועלכער קאן גוט די שוואלקייט פון זיין בעל-הבית, דאס דער מאלטער צו בע-טען בים גענעראל גובערנאטאר פאר איהר לעבען מקריב צו זיין. דעם גענע-ראל גובערנאטאר'ס זוהן פערהונדערט זיין פאטער אויסצופיהרען זיין בעשלוס, נאך א סך דראמאטישע סצענעס, ער-לויבט דער פאטער איהם מיט דער מאל-טער פון'ם פערשוקטען צו פאהרען קיין מאסקווע, וואו דעם גענעראל גובערנא-טאר זוהן האט ענדליך התגנה מיט דעם פערשוקטען ארעסטאנט'ס מאלטער, ספעציעל שעהן אין געלאגען זענען די לאנדשאפטליכע אויפנאהמען פון סיבור, די הויפט-ראלען שפילען: פ. קארטנער, וועלכער האט דא די מעגליכקייט ארויס-צשווינען זיין גרויסען טראגיזם, און רע-גע הערינפעל אלס דעם ארעסטאנטס מאלטער.

—0—

פון די קינאס.

„איז די סיבירער טאיגעס".

דער פילם, וואס געהט אין „לונא" אונ בעאדבעט לויט אנ'אנמערקסאמען ראָ-מאן אונ חוץ די פול דראמאטישע אונ שפאנענדע מאמענטען, גוט ער אנ'אויס-געצייכענטע שילדערונג פון די סיבירער פערהעלטנישען, וואו די גרויזאמע צא-רינטשע בעאמטע האבען געהערשט אנבער די טויזענדער פערשוקטע.

אין פילם ווערט געשילדערט די ליבע פון דעם גרויזאמען גענעראל גובערנא-טאר'ס א זוהן (אסטרענט) צו דער מאלטער פון א פערשוקטען. דער פער-שוקטער ווערט געלאפט, בעת ער וויל אנטלויפען, און דער גענעראל-גובערנא-טאר דראהט איהם מיט טויט-שטראף דער אריומאנ פון גענעראל גובערנאטאר וועלכער קאן גוט די שוואלקייט פון זיין בעל-הבית, דאס דער מאלטער צו בע-טען בים גענעראל גובערנאטאר פאר איהר לעבען מקריב צו זיין. דעם גענע-ראל גובערנאטאר'ס זוהן פערהונדערט זיין פאטער אויסצופיהרען זיין בעשלוס, נאך א סך דראמאטישע סצענעס, ער-לויבט דער פאטער איהם מיט דער מאל-טער פון'ם פערשוקטען צו פאהרען קיין מאסקווע, וואו דעם גענעראל גובערנא-טאר זוהן האט ענדליך התגנה מיט דעם פערשוקטען ארעסטאנט'ס מאלטער, ספעציעל שעהן אין געלאגען זענען די לאנדשאפטליכע אויפנאהמען פון סיבור, די הויפט-ראלען שפילען: פ. קארטנער, וועלכער האט דא די מעגליכקייט ארויס-צשווינען זיין גרויסען טראגיזם, און ר

Lodzer Tageblat № 292 לאדזער טאגעבלאט

וועד עם וויל
גאראנטירטע ארבייט

קויפען ביליג און אויף גוטע בעדינגונגען קאמפלעטע סטילאווע איינריכטונגען, שלאף-צימער, שפייזע-צימער, קא-בינעטען, קינדער-צימער ווי אויך איינצעלע מעבעל-שטי-קער, זאל זיך ווענדען צו דער איבעראל-בעקאנטער פירמע

B. FUKS i S-wie
Kamienna 2
front II piętro
2 מעבעל
ריינער אויסוואהל

היינט און ווייטערדיגע טעג!!!
„ניבעלונגען"
מעכטיגע היסטארישע דראמא
אין די הויפט-ראלען:
2 סעריעס צוזאמען א. נ.
פאוועל ריכטער, בערנארד געטצקע און יאן שלעטאוו
פאר קינדער און יוגענד ערלויבט!
קירצליך: היפעק און לאפעק האבען חתונה

קינא ZACHĘTA
זגערזשער 26

היינט און ווייטערדיגע טעג!!!
„דער צאריישער תליך"
הערליכער רוסישער פילם א. נ.
קלארא באו, יאנג ראו פעלעגען!
אין די הויפט-ראלען:
דער גאהענטסטער פראגראם
נאט פון זינד
אין דער הויפט-ראלע: עמיל יאנינגס

KINO SPÓŁDZIELNI
אנהויב אין גיטו. טעג 4 נאכם. שבת, זונטאג און יו"ט 2 נאכם., לעצטער סעאנס 10 אוו. אויפ'ן 1. סעאנס—פרייזען פערקלענערט.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאנישע און נערוועז-קראנקהייטען.
קוואריץ לאמפ-עלעקטרישע הייל-מאביגעט-מאסטעטיק
טעגיג פון 8 א זייגער ביז 9 אוועגד
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג
בעזונדער ווארטע צימער פאר פרויען
וויזיט 3 זלאטעס

Dr. L. Suchowczycki
ביי רוגרג
נעמט אן טעגליך פון 4 ביז 7 נאכמיטאג
Pl. Dąbrowskiego 2, tel. 143-94

Dr. med. Adam Bender
נאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען
14-75 . טעל. 30 אין אינערליכע ספעציאליטעטען

Dr. M. Lerner
ספעציאליסט פון קינדער-קראנקהייטען
64 זאבאדניא
ציר ליקרעטץ
113-09 . טעל
אויפנאהם-שעה'ן פון 4—6 נאכמ.
5443

פריוואט
טאנץ-שול
פון די נייעסטע טענץ
דיפלאמירטער לעהרער י. ווייגטרויב
נעמט אן איינשרייבונגען אויף איינצעלנע לעקציעס ווי אויך אין קאמפלעטען יעדען טאג פון 10 פריה ביז 10 אוועגד
קיליינסקעגא 44
2-טער הויף פארטער.
די לעקציעס קומען פאר אונטער דער פערזענליכער לייטונג פון י. ווייגטרויב און אסיסטענטען.

Dr. med. M. Heller
ספעציאליסט פאר הויט- און ווענערישע קראנקע און טענער-שוועכע
נאווראט 2, טעל. 89-179
נעמט אן ביז 10 פריה, און פון 4—8 אוועגד
פאר פרויען פון 4—5 נאכמ.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

Dr. med. J. LUBICZ
Ortopeda
גראנסקא 28, טעל. 18317
ספעציאליסט פון ביינער אין בעלעגקע-קראנקהייטען
פערקרימונגען פון פלעצעס און גלידער
אייגענע פראצאוניע
פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען; ווי ווקלאקעס געגען פלאטפוס. קינסטליכע פיס, ארטאפעדישע גארסטען א.א.ו. נעמט אן 5—7

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייט
מאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 2 ביז 3 נאכמ.

Dr. L. PIKIELNY
UROLOG
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר נירען, בלאזען, אורין-קראנקהייטען
Nowrot 8, telefon 219-99
נעמט אן פון 4—7

Dr. med. H. Różaner
ספעציאליסט פון הויט- און ווענערישע קראנקהייטען און קינדער-לאזיגקייט
נארוטאוויטשא 9, טעל. 128-98
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 8 ביז 10 פריה און פון 5 ביז 8 אוי'
פאר פרויען ספעציעלער חארטע-צימער.

נעווראסטעניקער
ליידענדע אויף צורייצטקייט, ווילענס-שוואכקייט אין ענערגיע, מעלאנכאליע, לעבענס-איבערגע-זעטיגקייט, שלאפלאזיגקייט, קאפ-וועהטאג, נער-ווען-צושטרייאונג, קאפשווינדעל, נערוועזיטעט פון הארץ און מאגען, בעקומען אומזיסט א בראשור פון ד"ר וויס ע וועגען נערוועז-ליידען.
Dr. Gebhard & Co Gdansk, oddz. 96.

א לעהר-יונגע
פון בעסערע עלטערן, וואס קען פויליש אין עלטער פון 16 ביז 18 יאהר קאן זיך מעלדען זאפארט ביי דער פירמע „KREDYT" נאווראט 15, פון 1—3. 6053

א געוועלב
מיט א שטוב מיט א קוך נעבען פעטריקא-ווער, איז צו פערקויפען. ערפאהרען שענקע-וויטשא 13, אין מלעט שארניע. 6055

סוחרים און פאבריקאנטען
פערלירט נישט אייער האפנונג
אז דאס בעסטע מיטעל געגען באנקראטען און פראטעסטירטע וועקסלען, איז צו וועדען זיך אין די בערימטע ביורא סאנדאווע
„ווערטאס" פיעטר. 31
אין הויף
טעל. 27-53. וואו אלע חובות ענינים פון פרא-טעסטירטע וועקסלען ווערען שטרענג בעהאנ-דעלט און פון דער ביורא געזיכערט און גא-ראנטירט. דאס ביורא שיקט ארויס אייגענע מענשען אויף דער פראווינץ אין גאנץ פוילען.
דאס ביורא ערלעדיגט אויך אלער ארט ביט שריפטען אין אלע רעגירונגס-אינסטיטוציעס.
אין דער ביורא איז אנגעשטירט דער געוועזענער סעקרעטאר פון אורשאנד גראדזקי און פון קאמארניק טאמאשעווסקי
Antoni Matuszkiewicz

PRZEPISYWANIE
na maszynach: pol. i ros. **Tłumaczenia** w pięciu językach. **Powielanie** druków, Korespond. handl. **Prace** rachunkowe na maszyn. do liczenia
— wykonywuje —
Biuro „IRENIT",
Piotrkowska 44, m. 8, lewa of. I p.
Nauka pisania na maszynach różnych systemów.

אנאנסען איז
„לאדזער טאגעבלאט"
האבען דעם גרעסטען ערפאלג

AGENCI LOSOWI
Płacimy najwyższą prowizję, zwrot kosztów podróży, kasa chorych. Agentom wykazującym się dobrem pracą innych banków płacimy stałą pensję. Bank Kredytowy, Stanisławów.

שרייבען שעהן אונד שנעל
לערנען אויט דער בעוואוסטער קאליגראף
— אין —
ל. בערמאן 15 לעקציאנען.
אין איין חודש ווערט אויסגעלערנט שרייבען גוט א יודישען ברוף אפילו דער וואס קאן גארנישט.
וואוארזקא 19, פרונט 1 שטאק.

שעהנע האנד-שטיקערל-ארבייט
ווערש
קאפען ציכען אזשור טאלדע געפוצטע אפלעקציע און אלע ארט
נעמט אן בלייוויס זאוואדזקא 27 טעל. 186.32
אויסגעקרעמסטען צו פערשטענדיגען נאך די ארבייט פון 6 אוי'

מה שהיה הוא שיהיה,
ומה שנעשה, הוא שיעשה!
אזוי זאלטו ווייטער קומען אין די בעוואוסטע
רעכטקאנסולענטען-ביורא
ד. מאנעלא, פיעטריקאווער 17
זאכאדניא 52
טעלעפאן 148-79
וואו עס ווערט ווייטער ערלעדיגט און נע-שריבען אלערליי ביטעס! קארגע, ציווילנע, האנדלאווע אפעלאציעס, אדוואלאציעס קלאו-זולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, ווענען דירות אין אורשאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערצוזעצען אין אלע שפראכען.
מיט אכטונג
ד. מאנעלא, רעכטסאנסולענט
פיעטריקאווער 17

ווינטיג פאר אינדוסטריעלער און סוחרים!
דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז פון היינט דינסטאג, דעם 17 דעצעמבער ד. י. האבען מיר ערעפנט א ביטשריפטען-ביורא א. פ.:
Biuro Prawniczo-Windykacyjne „JUSTICE"
Łódź, Piotrkowska 62
וואו מיר ערלעדיגען פינקטליך און געוויסענהאפט זעמטליכע קלאזולעס, זאבעספיעטשעניעס, נאד-זארען, סאנדאווע אופאדלאשטשען אויפ'ן גאנצען ששח פון דער פוילישער רעפובליק. מיר בעזיצען ספעציעלע מערבינדונגען מיט דאנציג, אויבער-שלעזיען, פאמארזשע און גאליציען, ביטעס ווע-רען אויך געשריבען פון אלע אורזשענדי-סקאר-באווע, סאנדאווע אפפלאצעס א. א. וו. היפאטעק-אקטען און אינטערציוויעס, שותפות-אקטען ווערען ערלעדיגט דורך פאכמענישע קרעפטען. יורידישע עצות—אומזיסט, דאס ביורא איז טעגטיג פון 8 פריה ביז 9 אוועגד. מיט אכטונג
רעכטסקאנס.-ביורא „Justice" Piotrkowska 62

לאנגיעהריגער גערעכטס-זעקרעטאר
שרייבט און ערלעדיגט
אלערליי ביטעס, קלויזולעס און זאבעזפיעט-שעניעס אין אלע שטעט פון פוילען.
גוטער ספעציאליסט אין אלע מיליטער-ענינים.
שנעלע ערלעדיגונג פון פאטענטען-אויסקויף
רעכטס-קאנסולענט ב. מאן,
פעטריקאווער 10 אין הויף רעכטער איינגאנג.

ראם לאנג-יעהריגע רעכטס-קאנסולענט ביורא
ש. האכבערג. פאנסקא 1.
עק קאנסטאנטינער צוויי טראמוויי מיט 3, 15.
ערלעדיגט און שרייבט אלערלי ביטעס און קלאגעס קלאזולעס זאבעזפיעטשעניעס
— ספעציאליסט אין שטייער ענינים —
אדוואלאציעס אויף פאדאטעק דאכאדאווע
ס'ווערט אויסגעקויפט פון פאטענטען אויפ'ן יאהר 1930
Hochberg, Żeromskiego 1.
Telefon 136-77.

ווינטיג פאר דאמען
מאכט איך די עלעגאנטעסטע דאמען-הוטען נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטעסטע הוטע איבער-ארבייטע איך אויף גענצליך נייע. געדענקט די אדרעס:
23 זאוואדזקא 23
אין הויף. 2-טען אינגאנג, לינקס פארטער.
בעמערק.: נור היטען די לעצטע נייהייטען אין פייגער אויספערטיגונג
2 פאר נאר 50 זל.
50 פראצ. ביליגער. ווי איבעראל
„TOLA"

„וויזא", פזשעיאזד 2.
מארגען מיטוואך, דעם 18/XII 5 א זייגער אוועגד קומט פאר אין לאקאל פון „וויזא", פזשעיאזד 2. די ערעפנונג פון
חנוכה-באזאר
אימפאזאנטע קיאסקען! ביליגסטע איינקויפס-קוועלע!
מוזיק! בופעטען! סיורפריזען!
פראגראם פון די אימפרעזען:
מיטוואך, ד. 18/12 5 א זייגער אוועגד ערעפנונג פון באזאר
9 אוועגד קאנצערט-ראוט.
דאנערשטאג, ד. 19/12, 9 אוו. דאנסינג מיט אטראקציעס.
שבת, דעם 21/12, 4 א זייגער נאכמ. קאסטיומען-פערווייל-לונג צוזאמען מיט אוועגד-ברויט פאר קינדער, א זייגער
9 אוועגד א פארלעזונג פון פראפעסאר אלאבאן. זונטאג ד. 22/12
5 א זייגער אוו. פייוו א קלאק.
איינגאנג אין באזאר 50 גר. בילעטן אויף די אימפרעזען אין סעק-רעטאריאט פון „וויזא", פזשעיאזד 2, פון 10—2 נ"מ און פון 5—10 אוו.

Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.
היינט פרעמיערע!
לעבענס-פערוואגעלטע
George Bancroft אין דער הויפט-ראלע:
נאהנסטער פראגראם: **דעם צאר'ס אדיוטאנט**
מיט יוך ן מאזשוכין — אין דער הויפט-ראלע

לעטשניצע
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
אן צאהן-ערצטליכער סאבינעט
17 זגערזשער 17, טעל. 16-33

ד"ר ראסאווסקי	נאז, האלז און אויערען-קראנקה.	10—11; 2—3; 6—7
ד"ר יוסטמאן	נערוועז קראנקהייטען	12—2
ד"ר רוזשאנער	הויט- און געשלעכטס-קר.	10—11; 1—2
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פאפיערני	פרויען און נעבורטס-הילף	11.30—1; 5—6
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק	אויגען קראנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר מאנטאר	פערדגיסס קראנקהייטען	4.30—5.30
ד"ר ווייגבערג	איינערע, ספעצ. חערץ, לונגען	11—12 5.30—6.30
ד"ר סטופעל	רענטגען	12—2 6—40
צאהן-ארצט א. גראדזשענטשיק	צאהן- און מויל-קראנקהייטען	7—37
„ „ ג. ראזעס		10—11

קינסטליכע העהענזאנגע-בעשטראהלונג. — פאקען-שטעלען.
ביי דער לעטשניצע איז
אן ערענטגען-אינסטיטוט
— נעעסענס געוואכען
קוואַרץ-לאמפ, ריינטגענס און אלעקטרע-פיזישעס קאבינעט.
וויזיטען איז שטאט. —:— אפען אויך זונטאג.
אלע ארט מעדיצינישע אנאליזען. — קורסען פאר שטאפלער.
אימפונגען געגען שקארלאטינע.
ערצטליך-קאסמעטיש-קאבינעט
ארט. מ. מארקוס נעמט אן פון 5—7. אוועגד.

אבאנאמענטס-פרייז: שטאט מיט מילן 3 זל. אין פרעמדען לאנד מיט פרעמדען 40 גר. אין מעקסיקא 40 גר. פרעמדע 60 גר. נאכן 25 גר. פרעמדע 10 גר. ניען—20 פרענק, אין אנדערע לענדער—1.25 דאלער.
אנאנסען-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה פארן מעקסט 10 גרעשען, פרעמדע 25. אין מעקסיקא 40 גר. פרעמדע 60 גר. נאכן 25 גר. פרעמדע 10 גר. פאר אויסלענדישע אגענטען 100% מעהר, אויסער דער עטאפע—מיט 50% מעהר. פון די פרעמדען ארט נישט ארבייטען שון רעכנונגען.

Redaktor-wydawca B. Hamburski
Tłoczenie: M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 18.